

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:

A kiadói hivatalban átveve:
 Egész évre . . . 6 frt — kr.
 Negyedévre . . . 1 > 50 >
 Helyben nazhoz fordítva:
 Egész évre . . . 8 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 frt — kr.
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre . . . 10 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 > 50 >

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apacza-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszadására vagy megőrzésére nem vállalozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes számok ára 1 kr.

Az elégetett magyar zászló.

(sl.) A képviselőház a mai ülésben nagyobb látogatottságnak örvendett, mint rendesen, mert némi pikantériát kölcsönözött az ülésnek az a hír, hogy ma fog a miniszterelnök a belgrádi zászlósértés ügyében benyújtott interpellációkra válaszolni. A kíváncsiak azonban elégtelenül voltak kénytelenek távozni, mert a megindított diplomáciai tárgyalások még nincsenek befejezve, s így Bánffy-nak még nem áll módjában, hogy a szenzációs afférről valami konkrét dolgot mondhasson.

A Belgrádból érkező jelentések azonban ma már sokkal komolyabb jelleget kölcsönöznek a dolognak, mint az első napokban. Egy osztrák-magyar monitornak megjelenése a szerb főváros előtt — mint minden vizparti ember tudja, még nem bírhat semmi jelentőséggel, mert a kis hajócskának negyvenhat lönyű legénysége és két darab hét centiméteres kaliberű ágyúja úgy sem volna alkalmas arra, hogy fenyegető eszközül lehessen használni egy állammal szemben. Bármennyire kiemelték is a szenzációk után inkább törekvő lapok ezt a jelentéktelen hírt, — nem ez tereli a közfigyelmet az affér felé, hanem az a körlevél, amelyet Novakovics szerb miniszterelnök a magyar zászlósértés ügyében Szerbia összes külföldi képviselőihez intézett. Kiténik ebből a körlevélből, hogy a szerb kormány csak elősegítette a magyar zászló elégetését. Ki-

jelenti ugyan, hogy a kormány már előzőleg mindent megtett arra nézve, hogy a szerb népnél elfojtsa a Magyarország ellen táplált gyűlölséget. — de azt elhallgatja, hogy ugyan ő volt az, aki ezt a gyűlölséget felébresztette.

Nagyon hasonlít a magyar politikai viszonyokhoz Novakovicsnak az a kijelentése is, hogy ezt a sajnálatos eseményt első sorban maga a magyar kormány idézte elő. Legkönnyebb módja a mentegőzésnek, ha hibáinkat a vádlóra toljuk, — de egyszersmind a legkevésbé hatásos is.

Utal a körirat a Magyarországon kiélesedett nemzetiségi kérdésre is, mert szerinte a botrány előidézéséhez nagyban hozzájárult még az a bánásmód is, amelyben a magyarországi szerbek részesülnek. Nos, akinek alkalma volt bácskai és torontáli szerb nép viszonyait megismerni az csodálkozni fog azon a vakmerőségen, amelylyel ezeket a jámbor és megelégedett népeket mindenáron martyrokká akarják tenni. — A tiszta magyar vidékeket kivéve ez az egyetlen terület, ahol minden erőlködés dacára sem sikerült és nem is fog sikerülni nemzetiségi kérdést csinálni. A magyar faj hatalmas asszimiláló ereje itt tűnik ki leginkább, — s innen nem hallatszik panasz, ha csak nem belgrádi pénzen, vagy éppen Belgrádban szövegezték meg.

A kis Sándor király úgy látszik, most éli életének lovagias korát, és mivel nem áll módjában az alattvalóival összekoc-

czanni és megverekedni, — valamelyik szomszéd állammal akar újjat húzni. A kisebb államokkal nem mer, mert tudja, hogy azok elvernék, s azt is tudja, hogy leghatalmasabb ellenfele be fogja érni egy egyszerű lovagiassági jegyzőkönyvvel is, — amelylyel büszkélkedni fog a lapok hasábjain. Legalább erre mutat az a magatartás, amelyet a józanabb szerb közvélemény által politikai halálraítélt Novakovics-kormányval szemben tanusít.

Nem meglepő, csak bosszantó dolog, hogy a mi Bánffy Dezső bárónk még ezt az egyszerű affért sem tudja lebonyolítani. A diplomacia útvesztőiben húzzák, halasztják az ügyet, s a vége talán az lesz, hogy a szerb kormány egyáltalán nem is fog elégtételt adni.

Csak legalább az a hasznunk lenne meg belőle, hogy ezen a réven megszabadulhatnánk a Bánffy-kormánytól. Soha szebb alkalom nem fog kínálkozni neki, hogy csöndben, feltűnés nélkül visszavonuljon a politika sikamlós teréről, — s ez igen sok okból morális kötelessége is volna. Rebesgetik, hogy a nejeén ejtett sérelem miatt be fogja adni lemondását, amint a legelső alkalom kínálkozik, — de aki másfél éven át olyan görcsösen ragaszkodott az uralomhoz, az nem egy könnyen mond le róla.

Utóvégre is vannak emberek, akiket el kell küldeni, mert másként soha nem mennének.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Mesék Mallorca szigetéről.

Írta: Lajos Salvator főherceg.

S'ESCLAU DE SES VARQUES.

A bőrtalpas rabszolga.

(Son Servera.)

Egy ember és fia Sa Grutában voltak, hogy fát vágjanak, midőn egyszerre az atya így szólt fiához:

— Elvesztünk, itt van a kalózkok bárkája, tudom, mit kell tennünk, felszállok az öszvérré és Son Serverába lovagolok, te pedig egy Mastix-bokorban rejtőzöl el, nem fognak meglátni, ne is menj ki, csak egy-két óra múlva és én megmenekülhetek, vagy elfognak.

Felült az öszvérré és ez elkezdett futni; de midőn feljebb jött, kifeszített kötelek álltak utjában, a melyekben az öszvér megbottlott és mörök jöttek, megfogták őt és az öszvért és bárkájukban Algierba vitték.

Midőn ott megérkeztek, egy malomba vitték és ottan örölnie kellett.

Hét vagy nyolcz nap múlva így szóltak hozzá:

— Ezzel a mörrel egy veteménykertbe kell menned és ottan dolgozni.

A veteménykertben jól érezte magát, mert a dolog, a kertben növényeket ültetni, nem volt nehéz és mert ügyesnek mutatkozott, ezért a kert tulajdonosa jól bánt vele.

Rövid idő múlva kiváltották és ura így szólt hozzá:

Érted megfizették a díjat, de mielőtt elbocsájtalak, bőrtalpakat adok neked és ha ezeket elrongáltad, csak akkor engedem meg, hogy tiedhez menj.

A mór, a ki vele dolgozott, ezt mondotta neki:

A bőrtalpakat nehéz elrongálni, de ha megteszed, a mit mondok, két nap múlva tönkre vannak téve. Egy egész napon át el kell ásnod a földben és ha este kiveszed már elrohadtak.

Ugy tett és másnap megmutatta urának és megmondotta neki, hogy már sem viselheti többé.

Az ur pedig válaszolt neki:

Átkozott legyen a tanács és az a ki neked adta. Ha nem tanácsolták volna neked ezt, nem tetted volna olyan hamar tönkre.

Elbocsájtotta és ő visszatért Son Serverába.

SA RONDAYA DES CABRIT.

Mese a kis kecskéről.

(Mallorca)

— Jó lesz, ha elbeszélem nektek a mesét a kis kecskéről.

— Igen.

— Ha azt mondtátok volna, hogy nem, elmondtam volna.

— Nem.

— Ha azt mondtátok volna, hogy igen, elmondtam volna.

— Tehát igen.

— Ha azt mondtátok volna, hogy nem, elbeszéltém volna. —

ES DESEMBARCH DES MOROS.

A mörök partraszállása.

(Estallench.)

Egy galiote megérkezett a szárazföldre, a mörök kiszáltak a hajóból és Es Grau felé indultak.

Midőn a sa cometa-i sikra érkeztek, találkoztak egy férfival, fiugyermekeivel és két asszonnyal, a kik kaszáltak.

A férfi, a ki már öreg volt és Szent Antal obreja volt, a vetés közé bujt el, miközben mondá:

— Szent Antal, oltalmaz meg bennünket.

A fiu is elbujt és midőn a mörök lépteit hallotta, azt gondolta, hogy atyját elfogták és mondá:

— Most elviszik atyámat.

A mörök, a kik nem vették észre, meghallották, visszatértek és magukkal vitték. Atyját sokáig keresték, de nem tudták megtalálni, mert az mondotta: Szent Antal, oltalmaz meg bennünket.

A két asszony felfelé kezdett futni, de a carritza sövényénél az egyik szoknyája a cserjében megakadt és a mörök elfogták.

Ezeket és a fiut Algierba vitték és a fiut megvette egy előkelő mór, a kinek sok felesége és gyermeke volt és igen jól bánt vele. Meg-

Az új bécsi nunczius.

A legközelebbi konzistoriumban többen a nuncziusok közül bibornokokká lesznek. Ezzel egyszersmind már kombinációk történnek, hogy kik lesznek az új bibornokok utódjai. A »Germania« azt írja, hogy Agliardi utódja a müncheni nunczius msg. Ajuti lesz; Francica Nava a volt brüsszeli nunczius valószínűleg Párisba megy; monsg. Cavagnis a rendkívüli egyházi ügyek titkára madridi nunczius lesz; msg. Averardi mexikói apostoli visitator pedig Lissabon-ban veszi át nunciaturát.

A delegációk egybehívása.

A hivatalos lap tegnapi száma közli a legfelsőbb királyi kéziratot, amelyek a delegációknak május 30-ára való összehívására vonatkoznak. A kéziratok elseje Goluchowszky külügyminiszternek szól és azt a megbízást tartalmazza, hogy az illető előterjesztések megtétele iránt intézkedjék.

A Bánffyhoz intézett kézirat így hangzik:

Kedves Bánffy báró! A közös ügyek tárgyalása céljából a magyar országgyűlés által az 1867. évi XII. törvény cikk értelmében az 1896. évre kiküldendő bizottságot, valamint a birodalmi tanács által az 1867. évi december hónap 21-én kelt törvény alapján az 1896. évre megválasztandó bizottságot a részükre törvényileg fenntartott teendők elintézése végett folyó évi május hónap 30-ára Budapestre ezennel egybehívom.

Midőn ehhez képest közösgyi miniszteriumaimat egyuttal alkotmányoszerű előterjesztéseik megtételére utasítom, megbízom Önt, hogy a magyar országgyűlés bizottságának kiküldése s a bizottság tagjainak egybehívása végett a szükséges intézkedéseket tegye meg.

Kelt Budapesten, 1896. évi május hónap 7-én.

FERENCZ JÓZSEF s. k.,

Bánffy báró s. k.

Hasonló szövegű a Badenihez intézett kézirat is.

Néppárti gyűlések.

A néppárt kitartóan folytatja szervezkedését. E hó 14-én ismét két helyen voltak nagygyűlések, a melyeken egyhangulag a néppárt programját és elveit fogadták el. Az egyik

hagyta neki, hogy gyermekeire felügyeljen és reggel kenyert és mézet adott neki reggelire. De egyszer egy másik mór, a ki féltékeny volt reá, olyan pofont adott neki, hogy az orra félre állt.

Ötven év múlva visszatért Estallensbe, időközben már lett és a mórok imáját mondta el, de még megnősült s egy leánya volt.

A másik asszony pedig, a kit a mórok elvittek, nem maradt oly sokáig ottan. Midőn Algierban volt, egy mór rávetette szemét és ő ígéretet tett, hogy ha ettől megszabadulhatna egy szót sem beszélne többé a míg a San Juanig, a mely a falu temploma volt, meg nem érkezett.

Megüzente oda, hogy váltsák ki és hogy ez lehetséges legyen, adják el a földet, a melyet csak egy fogoly vagy beteg számára volt szabad eladni. Midőn kiváltották, visszatért ide s meg sem állott, míg a templom előtt nem volt és az első szót, a melyet mondott, az volt, hogy Te Deum-ot énekeljenek a móroktól való megszabadulásáért.

S ESCLAU GUE FOGI.

Az elsőkölt rabszolga.

(San Llorens.)

Egy mórnak volt egy mallorgui rabszolgája e faluból és egy napon kiküldte, hogy fát vágjon; midőn este lett, a rabszolga nem jött

nagygyűlést Kun Szent-Mártonban tartották meg, a hová az egész vidékről körülbelül kilencz ezren gyűltek össze. A gyűlést Apponyi Géza gróf nyitotta meg a meg nem jelent Eszterházy Miklós Mór gr. helyett, a kihez a gyűlés üdvözlő iratot intézett. Buzáth Ferencz a néppárt programját fejtegette, Zichy Aladár gr. pedig a kisgazdák érdekeiről beszélt. Kálmán Károly az újrendről beszélt. Markos Gyula pedig a »Tette fel« című költeményt szavalta el. A patinban Zichy Nándor gróf a polgári házasságról beszélt. Beszédet mondtak még Steecs és Kulmicsics, Millor József, Zelenyák és Losonezy Szabó Endre. A gyűlésen határozatot fogadtak el, a melyben a kisipar védelmének a kisgazdák helyzetén való javítás és a hitelszövetkezetek felállításának szükségességét kimondták.

Hároméves katonai szolgálat.

A »Kölnische Zeitung« azon alkalomból, hogy négy zászlóaljat átalakítanak, azt írja, hogy katonai körökben ismét arra törekszenek, hogy a három évi katonai szolgálati időhöz visszatérjenek. Ugyanis azon körök, a kik katonai dolgokban befolyást gyakorolnak, a csapatok megerősítését és a visszatérést a háromévi szolgálathoz követelik. A »Kölnische Zeitung« felvilágosítást kér a kormánytól, hogy a mostani javaslatok más terveknek előhírnökei vagy nem. E kérdést valószínűleg a birodalmi gyűlésben is fogják tárgyalni.

Millenniumi ünnepélyek.

Nagyvárad, 1895. máj. 15.

Visszhangzik az egész ország a bércezes, völgyes haza ezer éves fennállásának ünneplésétől. Remek szónoklatok hangzanak el a törvényhatóságok termeiben, komoly tekintélyes állású férfiak, polgárok lelkesednek a múlt dicsőségén, s borulnak térdre a Mindenható előtt, áldásért esedezve egy új ezer esztendőre.

Az ünnepélyből, a lelkesedésből nem maradnak ki a gyermekek sem. A középiskolák és községi iskolák ünnepélyei már

lezajlottak, most a róm. kath. népiskolák tartják ünnepélyeiket. Közöltük már az újvárosi róm. kath. elemi iskola ünnepélyének műsorát, most a kereskedelmi iskola ünnepélyéről számolunk be és a többi beérkezett programokat közöljük:

A kereskedelmi iskola ünnepélye.

A nagyvárad felső kereskedelmi iskolán vendégei csütörtökön délelőtt ünnepelték a honfoglalás ezredik évfordulóját. Az ünnepélyt nagy közönség hallgatta végig. A program a következő volt:

1. Hymnus. Erkeltől, énekl. a dalkör. 2. Ünnepi beszéd. Tartja Propper N. János igazgató ur. 3. Ezer év. Inczédi Lászlótól, szavalja Cziffra T. 4. Munkács. Bartók Lajostól, szavalja Frankl Artur. 5. Ezer éves életünk. Irta és felolv. Várallyai S. tanár. 6. Tatárjárás. Viola J.-tól. Szavalja Markus Zoltán. 7. Hunyady János emlékezete. Irta és felolv. Kocsis Z. 8. Előre. Tóth Kálmántól. Szavalja Matlaskowsky R. 9. Egy ezredév legnagyobb szülőttei. Irta és felolv. Markus János. 10. Szózat. Énekl. a közönség.

A róm. kath. tanító képzésében.

A nagyvárad kir. róm. kath. tanító-képzésében 1896. május 17-én megtartandó ezredéves ünnepélynek műsora:

Reggel 7 órakor Te Deum és szent-mise a t. kapuczinus atyák templomában. A hálaadó isteni szolgálat után az intézet helyiségében: 1. Az igazgató megnyitó beszédet tart az ezredéves ünnepély jelentőségéről. 2. A »szózat« első versszakjának együttes éneklése. 3. »Szózat.« szavalja: Akhandesz Károly. 4. »Ezer év« szavalja: Aranyi József. 5. »Mi a haza« szavalja: Jerzsák A. Ignác. 6. Buzdító-beszéd növendéktársakhoz; szavalja: Mellán József. 7. Közös ima. 8. Hymnus.

Az olasz róm. kath. népiskolában.

Az olasz róm. kath. népiskolában a következő műsorral ünneplik meg a honfoglalás emlékét:

1. Hálaadó ünnepélyes szt. mise 17-én vasárnap d. e. 9 órakor a várad-olasz r. k. plebánia-templomban. A szt. mise alatt a növendékek az énektanító vezetése és orgonálása mellett énekl. egy hangon. 1. »Bemegyek szent templomodba.« 2. Urfelmutatás után: »Imádkunk szent ostya.« 3. Áldozásra: »Boldog asszony Anyánk.« II. Iskolai ünnepély: A Fő-utezán levő iskolánkban pont 1/2 11 órakor veszi kezdetét. 1. Ima. Öltömad alá futunk és az angyali üdvözlöt. 2. Megnyitó. Mondja: Dencs János igazg.

— Állj meg, állj meg, különben drágán fizeted meg.

A rabszolga felelt:

— Vigyázz, ha közeledel, fejedből annyi darabot csinállok, mint e kőből.

És odadobta a sajtot a sziklához és ezer darabra hullott szét.

Az ur azt hitte, hogy kő, a melyet összetört és így szólt:

— Ez a rabszolga nagyon erős, majdnem az egész fenyőerdőmet vágta ki, midőn elküldtem fát vágni és a kutat fenekestül akarta kimenelni; nem akarok hozzá közeledni.

Félt hozzá közeledni, a rabszolga elszökött és a tenger partján egy bárkát talált, a melynek intett, beszállt és visszatért Malorcába.

ES MORO CÉGO.

A vak Mór.

(Valldemosa)

Algierban volt egy malorgui fogoly egy vak mór házában, a ki őt, mint rabszolgát megvette.

Ezt a foglyot nagyon szerette az ura, mert nagyon derék ifju volt és nagyon jól végezte el dolgait.

Egy napon így szólt hozzá az ur:

— Ha megtennéd, a mit neked mondok és nem csalnál meg, megadnám neked szabadságot és annyi pénzt, a mennyit akarsz.

— Mondja, mit tegyek.

vissza, az idő még inkább előrehaladott és még sem jött.

Az ur mondá:

— Bizonyára elszökött tőlem és másnap reggel elment oda, a hová küldte és ott találta, a mint fát vágott s így szólt hozzá:

— Miért vágta el ennyit?

Ő felelt:

— Mindent kiakartam vágni és azután nem kellene ide visszatérnem.

Az ur megparancsolta neki, hogy hazamenjen és másnap elküldte, hogy vizet hozzon, de ismét nem jött vissza.

Az ur így szólt:

— Bizonyára valami csinyt követett el.

Elindult keresésére és megtalálta, a mint a kut körül egy csatornát ásott és megkérdezte tőle, mit csinál.

A rabszolga felelt:

— Fenekestül akartam elhozni a kutat, így nem kellene ide visszajönnünk, hogy vizet hozzunk.

Az ur megparancsolta neki, hogy a csatornát megtöltse és hazamenjen.

A rabszolga néhány nap múlva elhatározta, hogy megszökik, magához vett egy darab sajtot és megszökött.

Nemsokára észrevette az ur, hogy megszökött és utána ment, hogy megnézze, nem érhetné-e utól.

Nemsokára megtalálta egy dombon s így szólt hozzá:

gató ur. 3. Szózat. Éneklük a növendékek, folytatását szavalja: Fekete Ferencz IV. oszt. tanuló. 4. Ezer év. Költemény. Inezedy Lászlótól; szavalja: Raffay Ágoston IV. oszt. tanuló. 5. Értekezés a honfoglalásról s a magyar nemzet ezeréves életéről; előadja: Nagy Lajos tanító. 6. »Hazám.« Költemény. Lévy Mihálytól; szavalja: Száhlender Jenő III. oszt. tanuló. 7. »Magyarok Istene.« Költemény. Lampert Gézától; szavalja: Peiser I. Béla II. oszt. tanuló. 8. »A látók.« Költemény. Kuthentől; szavalja: Szentkirályi Kálmán I. oszt. tanuló. 9. Magyarország. Próza. A térkép előtt elmondja: Dobó József IV. oszt. tanuló. 10. »Munkács.« Költemény. Bartók Lajostól; szavalja: Boleman Aurél IV. oszt. tanuló. 11. »Kis honvéd dala.« Költemény. Szász Károlytól; szavalja: Szedlaczek Viktor II. oszt. tanuló. 12. »Hazádnak rendületlenül.« Költemény. Pósa Lajostól; szavalja: Ásmány Zoltán I. oszt. tanuló. 13. »Alkalmi költemény.« N. L.-tól; szavalja: Bérczy Imre III. oszt. tanuló. 14. »Zengje keblünk.« Éneklük a növendékek. 15. »Szt. István király.« Próza. Előadja Bozóky Ferencz IV. oszt. tanuló. 16. »Szt. István.« Költemény. Földvály Istvántól; szavalja: Szövényi Ferencz III. oszt. tanuló. 17. »Szilágyi Erzsébet.« Költemény. Tóth Kálmántól; szavalja: Bozóky Lajos II. oszt. tan. 18. »Hunyady.« Költemény. Czuczor Gergelytől; szavalja: Lázár Zoltán IV. oszt. tanuló. 19. »A kis generális.« Költemény. Pósa Lajostól; szavalja: Rózsavölgyi József I. oszt. tanuló. 20. »Előre.« Költemény. Tóth Kálmántól; szavalja: Ormay Kálmán IV. osztályu tanuló. 21. »Hymnus.« Költemény. Vörösmarthy Mihálytól; szavalja: May Jenő I. oszt. tanuló. 22. »A vándor fogolynő.« Költemény. Tárkányi Bélától; szavalja: Vallner Ödön III. oszt. tan. 23. »Hazánk védcasszonyához.« Költemény. Oltványi Gáspártól; szavalja: Maksa Béla II. oszt. tanuló. 24. »Fogadalom.« A tanulókhöz és azoknak nevékhöz mondja: Sándor János IV. oszt. tanuló. 25. »Zárbeszéd.« Tartja: Dencs János igazgató. 26. »Hymnus.« Éneklük a tanulókat. 27. »Hálaadó ima.«

Az orsolya-szüzek zárdájában.

A nagyvárad Orsolya-szüzek tan- és nevelő-intézete folyó hó 17-én délelőtt 10 órakor tartja meg millenniumi ünnepélyét.

Az ünnepélyt »Te deum« előzi meg, a melyet 9 órakor tartanak meg. Az ünnepély programja: 1. Egy óhajlás, egy dicsőnek... Éneklük az intézeti énekkar. 2. A magyar nemzet története párbeszédben az ezer éves ünnepélyek kiemelésével. Előadja: 1. Ajtai Margit. — 2. Bagó Zsófia. — 3. Bay Blanka. — 4. Belovány Ilonka. — 5. Bihary Margit. — 6. Csánki Irma. — 7. Cseresnyés Ilonka. — 8. Grexa Klára. — 9. Györy Irma. — 10. Kovács Irén.

— Ha elküldenék Malorcába, nem jönnél vissza, mert szülőfölded, de biztosítalak róla, ha visszatérnél, nagyon megelégedett volnál velem.

— Mondja meg, mit csinálnak Malorcában és bizzék szavamban.

— Hová való vagy?

— Valldemosára.

— Ismerned kell a Puig de na Fatimát?

Igen, uram, nagyon jól, mert vándoroltam rajta, hogy füvet kaszáljak.

— Tehát jól van. Adok neked hét pár cipőt, e hét pár cipővel elmegy Malorcába.

Ha ott vagy, az egyik hétfőn felveszesz egy pár cipőt és a felhuzott cipővel a Puig de na Fatimára szállsz és ottan egész napon át sétálsz.

Este lehuzod a cipőt, megjelölöd, hogy azok voltak, a melyeket hétfőn viseltél és megörzöd, jól megörzöd.

Másnap kedden, felhuzasz egy másik pár cipőt és a felhuzott cipőkkel visszatérsz a Puig de na Fatimára és ott egész napon át sétálsz. Este megjelölöd, hogy felismerhető legyen, hogy a cipők azok, a melyeket kedden viseltél és megörzöd, jól megörzöd.

Szerdán másik pár cipőt huzasz fel és ugyanazt teszed; csütörtökön hasonlóképp; éppen így pénteken és szombaton, végre vasárnapon felhuzod a hetedik párt és mindegyiken megjelölöd a napot, a melyen viselted.

Azután rögtön ide visszajössz és elhozod a

— 11. Magyar Erzsike. — 12. Masztig Ilona. — 13. Novák Gizella. — 14. Papp Ilonka. — 15. Poynár Alexandrina. — 16. Racsek Constantia. — 17. Zeley Irén. — 18. Zettner Irén.

Párbeszéd közti szavallatok: 1. Az anya emlékszáva. Csajághi Sándortól; előadja: Kersch Etelka. — 2. Szent István király halála. Mohl Adolftól; előadja: Király Sárika. — 3. Szent László. Tárkányi Bélától; előadja: Mihályházy Margit. — 4. Mohácsi temető. Tárkányi Bélától; előadja: Kasztovszki Ilona. 5. Szűz Mária magyar fiaihoz. Rosty Kálmántól; előadja: Zana Jolán. — 6. Szózat. Vörösmarthy-tól; előadja; Peiser Sarolta és Tolnay Jolán. Előadás közben az intézeti énekkar által zongora kíséret mellett előadatik: 1. Eg-ek ékessége. Bozóky énekes könyve után. — 2. Hymnus. — 3. Zichy Hymnus. — 4. Tavasz dal. Ernyei-től. — 5. Szózat. — Az énekeket zongorán kíséri: Novák Mariska és Zieher Paula. Szól a harang. Palotásytól; IX. ábránd Székely Imre. Zongoránjátssza: Zieher Paula.

A nagy teleki-utczai intézetben.

A nagy teleki-utczai »Immaculata« intézetben is vasárnap tartják a millenniumi ünnepélyt a következő programmal:

I. d. e. 10 órakor hálaadó isteni tisztelet a kapuczinusok templomában. II. d. u. 4 órakor az intézet kertjében iskolai ünnepély.

1. Szózat; az első versszakot éneklük a növendékek, a többi szavalja: Reiszner Irma polg. iskolai növendék. 2. Értekezés a honfoglalásról. Tartja az óvónő-képezdei igazgató ur. 3. »Én magyar katolikus vagyok.« Hymnus, szerző gróf Zichy Géza; éneklük a növendékek. 4. »Ezer év.« Költemény, írta: Inezedy László; szavalja Kubinyi Ilona óvónőképezdesznő. 5. »Hazám.« Költemény, írta Lévy Mihály; szavalja: Hechter Gizella óvónőképezdesznő. 6. »Nyári reggel.« Ének, előadják az óvónő képezde növendékei. 7. »Tündérország földön.« Millenniumi jelenet, írta Horváth (Horovitz) Lipót; előadja: az óvoda 12 finövendéke. 8. »Hymnus« Éneklük a növendékek. 9. Rövid beszéd. Tartja Jakobovics Ilona, polg. iskolai növendék. 10. Zárbeszéd. Tartja az óvónőképezdei igazgató.

Békés-Csabán.

A békés-csabai róm. kath. iskolák e hó 18-án tartják meg millenniumi ünnepélyüket, a melynek műsora a következő:

1. Hálaadó isteni tisztelet. 2. A »Szózat« első verse, éneklük az ifjuság, többi verseket szavalják Zlechovszky Pál IV. és Komáromy Olga IV. o. t. 3. »Ezer év« szavalja Sohár Dódi IV. o. t. 4. »Értekezés a honfoglalásról« tartja Simkó István tanító. 5. »Árpád és a honfoglalás« el-

hét pár cipőt jól becsomagolva és óvatosan, hogy egyik sem vesszen el.

— Ne féljen, mindent úgy fogok megtenni, a mint mondja, mondta a rabszolga.

— Jó, mondá az ur. Ha ismét visszajössz, biztosítalak, hogy nem bánod meg, mert akkor megadom szabadságodat és annyi pénzt, a mennyit akarsz.

A fogoly Mallorcába jött és mindent megtett úgy, a hogyan ura meghagyta s azután ismét visszatért Algierba és magával hozta a jól kikészített cipőket.

Midőn az ur meghallotta, hogy visszajött, megelégedett volt, mert már azt hitte, hogy nem jön vissza és rögtön szeme elé tartotta a hétfői pár cipőt és dörzsölte... de semmi.

Azután elővette a pár cipőt keddről, szeme elé tartotta... de semmi.

Azután a pár cipőt szerdáról, csütörtökről, péntekről, szombatról, mindegyiket a szeme elé tartotta... de semmi.

Azután előveszi a hetedik párt, a mely vasárnapról volt és szemei elé tartotta és rögtön kigyógyult vakágából és jól látott. És ez a fűvek gyógyerejétől volt, a melyekre e cipők léptek.

Az ur a fogoly nyakába borult, megcsókolta és megadta neki a szabadságát és egy csomó arannyal telt erszényt.

A fogoly visszatért Mallorcába, egész életén át vagyonos volt és utódjai is gazdagok még.

mondják Jagyugy Ilona és Petrovszki János IV. o. t. 6. »Király hymnus« szavalja Salamon József II. o. t. 7. »Szent István« elmondja Holecz Anna VI. o. t. 8. »Tatár járás« szavalják Paróczai Vilmos VI., Lakata György V. és Fekete L. IV. o. t. 9. »Az én hazám« éneklük az ifjuság. 10. »Látók« szavalja Vozár István III. o. t. 11. »Hunyady« szavalják Krajcsó Pál és Petrovszki Márton V. o. t. 12. »Márczius 15-ike« szavalja Szalay Ilona III. o. t. 13. »Tied vagyok« éneklük az ifjuság. 14. »A magyar szabadságharcz története« elmondja Zvaratko Pál VI. o. t. 15. »Előre« szavalják Kulkai Mihály és Lepage Ilona IV. o. t. 16. »Ki volt nagyobb?« szavalják Laurinyecz Pál és Ancsin Zsuzsánna VI. o. t. 17. »Ki volt nagyobb?« szavalja Krajcsó Mária V. o. t. 18. »Beszéd« mondja Galó Lajos VI. o. t. 19. »Ima« szavalja Münch Etel IV. o. t. 20. Elnöki záróbeszéd. 21. »Hymnus« éneklük az ifjuság. Délután az ifjuság majálisra gyűlik össze.

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Május 15.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Schober Ernő, Josipovich Géza, Lakatos Miklós.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezső báró, Perczel Dezső, Kassits Gyula.

Elnök: Délelőtt 10 órakor nyitja meg az ülést.

Hitelesítik a múlt ülés jegyzőkönyvét.

Napirend előtt szól

Urányi Imre: Felhozza, hogy Ugron Gábor szerdai beszéde alatt több közbeszólás történt, melyek egyikére Ugron így felelt: »Nem a képviselő urtól szoktam tanácsot kérni; de hogy még a kormánypárton sem kérnek abból, lát-szik, hogy még kir. tanácsos sem tudott lenni köpenyeg forgatásával.« Nem tudta, hogy kire vonatkozik e megjegyzés, a tegnapi, főleg ellenzéki lapok azonban az ő nevével hozzák ezt kapcsolatba, mért is kötelességének tartja kettőt megjegyezni. Először azt, hogy nem adott tanácsokat Ugronnak, de helytelenítette azt, hogy Ugron olyan mozgalmat kezdeményez, amely káros a hazára; 2-szor pedig, hogy köpenyegforgató sohasem volt, mindig tagja volt a szabadelvű pártnak, mint olyannak, mely egyedül képes a haza sorsát annak javára intézni; ellenkezőleg, éppen Ugron az, aki hol a perronon ajánlkozik, hol pedig az újvászárterem rendez gyűléseket.

Ugron Gábor: A Ház engedelmével csak annyit jegyez meg röviden, hogy aki nem vesz részt a játékban, az csak gíbiczel, az ne szóljon közbe, mert rendreutasítják. (Derűtség.)

Urányi Imre szólan akar.

Elnök: Ez a dolog nem képezheti vita tárgyát. Bemutat több rendbeli kérvényt és okmányt, melyeket tárgyalás és jelentéstétel végett kiadnak a bizottságoknak. Bemutatja a legkegyelmesebb királyi leiratot a delegációk összehívása tárgyában. Indítványozza, hogy a delegáció tagjainak megválasztása a hétfői napirendre tűzessék ki. (Helyeslés).

Következik a napirend

Mentelmi ügyek.

Krajtsik Ferencz előadó: Horváth Gyula képviselő a márczius 9-én tartott ülésben Issekutz Győző képviselő mentelmi jogának megsértését jelentette be, mivel őt egy bíró magához hivatta azért, hogy a képviselőházban elmondott beszédjére nézve kihallgassa. Mint-hogy a meghívott képviselők a mentelmi bizottság tárgyalásán nem jelentek meg, s a mentelmi eset tényállására vonatkozólag a bizottságnak semmi adatot nem szolgáltatottak, de meg nem is volt megállapítható az, hogy a bíró Issekutzot azért hívta magához, hogy a képviselőházban elmondott beszédjéért felelősségre vonja, vagy őt zaklassa, a bizottság semmi tényt sem lát a bejelentett esetben fenforogni, melyből a mentelmi jog megsértésére lehetne következtetni. Kéri a Ház, hogy jelentését vegye tudomásul.

A Ház a jelentést tudomásul veszi.

Krajtsik Ferencz előadó: Ugron Gábor a képviselőháznak ápril 21-én bejelentette a Háznak, hogy Mátéffy Kálmán, Csongrád megye főszolgabírája egyik képviselőházi beszéde után olyan levelet intézett hozzá, melylyel meg van sértve a mentelmi jog. A bizottság megállapította, hogy a levél tartalma támadást és sértést foglal magában, oly beszéd miatt, melyet a parlament tanácskozásainak folyamán a Házban mondatott el, miért is a bizottság utasítandónak véli a belügyminisztert, hogy ennek megtorlása iránt a törvény határain belül a szükséges intézkedéseket tegye meg.

A ház a jelentést tudomásul veszi.

Bánffy Dezső báró miniszterelnök: Benyújtja a fiemei törvénykezési és kormányzó-sági palota építéséről szóló törvényjavaslatot. Következik a kérvények 25-ik sorjegyzékének tárgyalása.

A békésmegyei tanító-egyesületnek az elaggott tanítók nyugdíjazása tárgyában beadott kérvényénél szól.

Sima Ferencz: Indítványozza, hogy a kérvény ne egyszerűen, hanem pártolólá adassék ki a közoktatásügyi miniszternek.

Madarász József: A tanítók nemzeti nyelvünknek egyik legjelentékenyebb előmozdítói. De ebben a kérvényben egy olyan szó foglaltatik, melyet nem hagyhat szó nélkül: a millennium szó. Felhívja a Ház és a sajtó figyelmét arra, hogy most mindenütt millenniumi, millenniumis stb. kifejezéseket használnak, ami szinte érthetetlen, mert ezekre a szavakra vannak igen jó magyar kifejezéseink. A sajtó emberei könnyebben gondolkoznak mint ő és könnyebben vetik oda: millennium, millenniumis, mint ezt: ezredév, ezredévi. Az ország színe előtt felhívja a sajtót, hogy máttól kezdve ez idegen szavakat küszöbölje ki.

Elnök: Figyelmezteti Madarászt, hogy az nincs napirenden, amiről szól.

Madarász József: A kérvényben előforduló egy kifejezésre alapította azokat, amiket elmondott, s amiknek elmondására különben előzetesen kikérte a Ház engedélyét. Pártolja Sima indítványát.

Wlassics Gyula közoktatási miniszter: Nem fog elzárkózni az elől, hogy az elaggott tanítókat, akik a nyugdíj-törvény áldásaiban nem részesülhetnek, segítse más uton. Kéri a bizottság javaslatát elfogadni.

Sima Ferencz: A miniszter megnyugtató felszólalása után indítványát visszavonja.

Több szlavoniai és erdőségi lakosnak közoktatási állapotok javítása tárgyában beadott kérvényénél szól.

Lukács Gyula: E kérvényt egyszerű emberek adták be, akik nem tudják körülírni azt, amit mondani akarnak, de a kérvényből kitűnik az, hogy valami bajuk van a lelkészekkel. Elfogadja a bizottság javaslatát, hogy a kérvény adassék ki a miniszterelnöknek, de szeretné, ha a magyarnyelv megtartására alkalom és mód adatik a szlavoniai magyarságnak.

Gyurkovics György: A szlavoniai magyarok nyelvükben nincsenek veszélyeztetve, mert már kétszáz éve élnek ott, s maig megtartották nyelvüket. Sőt ellenkezőleg, mert hisz már az ottani középiskolákban is lassan kötelezővé teszik a magyarnyelv tanulását, amint ez legközelebb Susakban történt.

Bánffy Dezső báró miniszterelnök: Ő úgy találja, hogy a kérvény nem azoktól származik, akik már régen kint laknak Szlavóniában, s kiknek egész fennálló egyházközségeik vannak, hanem nagy csoportokban újabban kivonult magyaroktól, akik még nincsenek szervezve. A szlavoniai kormányzat különben nem állja utját a magyar nyelvnek, s a kormány is gondoskodik arról, hogy a magyarnyelv jogai ott tiszteletben tartassanak.

Thaly Kálmán felszólalása után a Ház elfogadja a bizottság javaslatát, hogy a kérvény adassék ki a miniszterelnöknek.

A többi kérvényekre nézve vita nélkül elfogadták Molnár Béla előadása mellett a kérvényi bizottság jelentéseit.

Lukács László pénzügyminiszter: Benyújtja »A Budapest székes főváros által felveendő kölcsönök bélyeg- és adómentességéről« szóló törvényjavaslatot.

Elnök: A napirendnek egyéb tárgya nem lévén, az ülést bezárja.

Ülés vége tizenegy óra negyven perczkor.

Nagyvárad város közügyei.

Városi közgyűlés.

— Saját tudósítónktól. —

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága tegnapi közgyűlésén letárgyalta a tárgysorozatba felvett 32 ügyet. Pépig itt-ott voltak felszólalások. A városatyák sem érdeklődtek nagyon a közgyűlés iránt, amennyiben alig volt 50—60 bizottsági tag jelen.

Ott voltak: **Beöthy** László főispán elnökele alatt:

Dr. Baróthy Ákos, dr. Bozóky Alajos, Guttman József, Hlatky Endre, dr. Hoványi Gyula, Kaczián Károly, Kékus Vidor, Knapp Ferencz, Mezey Mihály, dr. Molnár Imre, Serdült Bálint, dr. Várady Zsigmond, Schöpflin Ágoston, Andriška Károly, Beczkay Lajos, Bertsey György, Déry János, Fekete László, Hoványi Géza, Kunyhósi János, Ländler Ferencz, Mészáros József, Milibák József, Reismann Mór, dr. Sarkadi Lajos, Stern Herman, Schütz Albert, Weisz Károly, dr. Friedländer Sámuel, Gábel Jakab, dr. Moskovits József, Ternyei Antal, Aufrecht Mór, Barts Sándor, Bottó Ferencz, dr. Grósz Albert, Hillinger Lipót, Inceze Lajos, Janky József, Kunz Gusztáv, Löblé Henrik, Molnár Lajos, Papp György, Rendes Vilmos, Sal Ferencz, dr. Sonnenfeld Zsigmond, Schenker Mihály, Sztarill Ferencz, Rácz Mihály, Dus László, ifj. Rimler Károly, Papp János, Bordé Ferencz, Darvassy Lajos, Busch Dávid, Hegedüs Géza, Ragány János, Komlóssy József, Tóth Márton, Nemes Jenő, Szántó Lajos.

Interpellációk.

A megnyitás után felolvasott polgármesteri havi jelentés adatait már közöltük. Felmenti még a polgármester, hogy a kiállítás megnyitási ünnepélyén a város képviselőjében ő (a polgármester) és **Hlatky** Endre bizottsági tag voltak jelen. A város a millennium alkalmából diszközgyűlést tartott. Az ezredéves forduló alkalmával rendezett ünnepélyekben a katonaság is részt vett, amennyiben disztakarodót tartott s zeneszóval járta be a várost. Propper N. János, a keresk. felső tanintézet igazgató-tulajdonosa a millennium alkalmából 4 tandíjmentes helyet alapított iskolájában. A gázgyár pedig a kivilágítás alkalmával a Szt.-László-téren szép transpaerenteket állított fel.

Végül bejelenti a polgármester a Dunkel Ferencz örökösei 120 ezer forint összegig pert indítottak a város ellen.

A polgármesteri jelentés kapcsán több interpelláció volt.

Igy **Várady** Zsigmond kérdést tett, hogy nem áll-e érdekében a városnak, hogy a színház építésének vajudó kérdésén egyszersmindenkorra tullege magát a törvényhatóság. Mondja ki a közgyűlés, hogy a színház építését soron kívül elintézi.

Sal Ferencz válaszolt a felszólalásra. El-lene van a kérdés elsiertetésének, mert van égetőbb kérdés is, a színház építésénél. Még hiányok merültek fel a színház építésének kérdésében s a tanács már utasította a főmérnököt a hiányok pótlására. — Tudomásul vették.

Rácz Mihály főjegyző dr. Várady Zsigmond multkori interpellációjára válaszolta, hogy a »Gyermek-kórház« ügye a közegészségügyi bizottságnál van véleményezés végett, de mivel a bizottság újra alakult, eddig nem tárgyalhatta.

Dr. **Várady** Zsigmond a választ tudomásul vette.

Dr. **Moskovits** József, hivatkozva dr. Berkovits Ferencz multkori interpellációjára, felvilágosítást kér, hogy a Pecze-szabályozás milyen stádiumban van.

Sal Ferencz kijelentette, hogy az ügy tárgyalás alatt van. A vízjogi törvény értelmében első fokban ő hoz ítéletet s így addig más felvilágosítást nem adhat.

Ezek után a polgármesteri jelentést tudomásul vették, a katonaságnak, a gázgyárnak köszönetet szavaztak, Propper N. János alapítványát pedig elismeréssel örökítik meg a jegyzőkönnyben.

A város zárszámadásait terjesztette elő ezután **Komlóssy** József tb. főjegyző.

Ennek kapcsán dr. **Várady** Zsigmond eszme gyanánt vetette fel, hogy miután a zárszámadás egyes tételei, a viszonyok következtében visszaesést mutat, nem volna-e helyes a város belső ingatlanait intenzívebben kihasználni.

Elnöklő főispán felvilágosította felszólalót, hogy ez irányban javaslatát a költségvetés tárgyalásánál tegye meg.

Dr. **Friedländer** Sámuel indítványára, mivel egy is ki volt nyomtatva és szétosztva, a zárszámadást a közevetvám, az alapok és alapítványok, gyámpénztári számadások és vámról szóló számadásokkal együtt, felolvasás nélkül elfogadták.

A tűzér taktanya építése.

A tűzér taktanya építésére nézve bejelentette a tanács, hogy az építésre 7 építész czég pályázott, akik közt a szabadkai Härtel és Macskovits czég a legelőnyösebb 19% árleengedéssel. E szerint a taktanya építése 473.000 forintba kerül. Előterjesztették még, hogy a nagykanizsai Hirschl és Bachrah czég pótajánlatot adott be, melyben 14³/₁₀%-ért, vagy átalány összegért hajlandók a taktanyát felépíteni.

A közgyűlés a Härtel és Macskovics czég ajánlatát fogadta el.

A városház tervei.

A városház terv pályázatára vonatkozólag előterjesztette a tanács, hogy 9 terv érkezett be; de a pályadíjat egynek sem javasolja kiadni, mert mindegyik építési költsége meghaladta a kikötött építési összeget. Javasolja a tanács, hogy négy tervet: a Patricziust, Szent László II., Szent László I. és Városczimer jellegével ellátottakat 1000—1000 forintért vásárolja meg a város. A terveket átdolgozzák s a tanács bizassék meg a további teendőkkel.

Dr. **Friedländer** Sámuel nem bizná a dolgot egészen a tanácsra, hanem ha a tervek átalakítása elkészült, azt szaktekintélyek bírálják meg.

Dr. **Várady** Zsigmond azt abszurdumnak tartaná, ha két három különböző stílu tervből egyet csinálnának. Vitatja, hogy a pályázat nem volt meddő, mert megfelelő szép tervek voltak s azok a tervezők szerint ki is építhetők 400.000 forintból. A legszebb a »Patriczius« jellegű s ennek készítője szavatosságot vállalt, hogy kiépíti a 400.000 forintból. A megvételeire ajánlott négy terv között csak három van szép, a negyedik germán stílu. Indítványozza, hogy a három tervnek adják ki a pályadíjakat és pedig a következő sorrendben: 1. »Patriczius«, 2. »Szent László II.« és 3. »Szent László I.«

Dr. **Friedländer** Samu ellenkező véleményben van. Országos tekintélyü műépítészek bírálták felül a terveket s ezek nem a »Patriczius«, hanem a »Szent László II.« jellegű tervet mondták ki elsőnek. Az összes tervek közt különben egy sem volt teljesen megfelelő. A város nem spekulációból nem adja ki a pályázatot, hogy megtakarítsa a pályadíj egy részét, hanem azért veszi meg a négy tervet, hogy azokat tanulmányozza s egyiket kellőképp átdolgoztassa. Így kapunk egy jó városházat.

Hoványi Géza pártolja dr. Várady Zsigmond indítványát.

A közgyűlés elhatározta, hogy a tanács által javasolt négy tervet megvásárolja s a további teendőkkel a tanácsot bizza meg.

*

A tanács előterjesztést tett az ipariskolánál egy igazgató rajztanári és egy segédrajztanári szervezése és az előbbi állás betöltése iránt. Az igazgató-rajztanári állásra ajánlja **Szűts** Izsót.

Hosszas vita fejlődött ki az előterjesztés folytán. Különösen azt vitatták, hogy az ipartanodai bizottság nem kérte ki és így nem nyerte meg az új igazgató-tanári állás rendszeresítéséhez a tanfelügyelő beleegyezését.

Kunyhóssy János indítványozta, hogy az előterjesztést adják vissza a tanácsnak azzal, hogy a törvény értelmében járjon el s tegyen előterjesztést.

A közgyűlés Kunyhóssy János indítványát fogadta el a tanács előterjesztésével szemben.

A nagyvárad-i ipartestület kérelmére, a kiállítás tanulmányozása czéljából, tíz iparos részére 250 frtot szavazott meg.

A Garasos hid bérletére Fischer Hermann és neje ajánlatokban évi 1550 frt bért ígérnek, Zách János eddigi bérlő pedig pályázatában kijelenti, hogy bármely ajánlattevőnél 50 frttal magasabb bért fizet.

Felolvasatott Záchnak egy pótajánlata, a melyben magyarázatát adja ajánlatának s azt oda magyarázza, hogy a Fischer és neje ajánlatánál fizet többet, vagyis évi 1600 frtot.

A közgyűlés a várost perrel is fenyegető ajánlattevővel szemben, a mindig pontosan fizető, régi bérlőnek Zách Jánosnak adta ki, minden vita nélkül a hid bérletét.

A következő tárgy ismét a Gagaros hídról szólt. Több polgár kérvényezte, hogy a Garasos hidat a város ne adja ki bérbe, hanem engedjék át a hidat a közönség szabad használatára. A tanács a kérelmet elutasítani javasolja.

A felszólalók nagy része szintén a hid felmentése mellett érvelt, hogy legalább a közel jövőben bocsáttassék a közönség szabad közlekedésére.

Szavazás által a többség a tanács javaslatát fogadta el.

A vízvezetési mű építése tárgyában tett jelentés kapcsán a vízvezeték-re felügyelő-bizottságot Bordé Ferencz elnöklete alatt dr. Hoványi Ferencz, ifj. Rimler Károly, Busch Dávid, dr. Berkovits Ferencz, Bozóky Béla, Száhländer Károly, Grunwald Henrik, dr. Kornstein Lajos és dr. Hoványi Gyula tagokból alakították meg.

A községi iskolák millenniumi majálisára 500 frtot szavazott meg a közgyűlés.

A v.-velencei tűzörségi laktanya építését, mint legelőnyösebb ajánlattevőnek; Incze Lajos vállalkozónak adták ki.

A tanács előterjesztést tett, hogy az új épületeknél a lakhatási engedélyt csak az esetben adja ki a város, ha a kéményseprő a kéményeket megvizsgálta. Minden egyes kémény megvizsgálásáért 20 kr díjat szedhet a kéményseprő.

A díjra vonatkozólag hosszabb vita támadt s végre is a kérdést kiadták a főkapitánynak, hogy a szabályrendeletet módosítsa s terjesztsze be a közgyűlésnek.

A Felső-Pecze-utca kinyitása folytán eladott telkekre vonatkozólag Schwarcz Mór és társaival, Weisz Izidornéval és Szeghalmi Bálinttal kötött szerződéseket: a tanács előterjesztését a Fischer Sámuelné részére átadandó terület tárgyában; Bozsik István által telkéhez csatolandó telekrész tárgyában; az »Apollo« bérletének meghosszabbítása iránt; Leitner Márton boltbérletére vonatkozó szerződést; a katonai gyakorló tere vonatkozó szerződés meghosszabbítása tárgyában tett tanácsi előterjesztéseket, valamint özv. Sütő Péterné földbérlet átruházás iránti kérvényét; Kunyhóssy János lakbérletének meghosszabbítását; a szini idényre vonatkozólag Megyeri Dezső szinigazgatóval kötött szerződést elfogadták.

Pápai Lajosné, Karaguj Mária kőfaragó-utcai telkéhez csatolandó köztér átadásának ügyét a jövő havi közgyűlésre tűzték ki.

Sarkadi Ignác városi tb. irodaigazgatót nyugdíjazták.

A polgármester határozatát a Parobek-félegát biztosítása iránt folyamatba tett ügyben tudomásul vették.

A tisztviselők millenniumi ajándéka.

Beczka Lajos bizottsági tag indítványt tett, hogy a városi tisztviselők buzgalmanak elismerésül a millennium alkalmából mondja ki a közgyűlés, hogy tisztviselőinek nyugdíj-jogosultságát illetőleg, ez évet háromszorosan számítja.

Beczka Lajos röviden ajánlotta indítványának elfogadását.

Hlatky Endre bár teljes elismeréssel van

a tisztviselők iránt, nem pártolja az indítványt, mert ehhez a törvényhatósági bizottságnak, a jóváhagyott nyugdíjszabállyal szemben nincs joga. Talán úgy lehetne megoldani a kérdést, hogy egy más közgyűlésen a nyugdíjszabályzatba belevennék. Az összeget sem tudjuk, amelylyel ez a nyugdíj-pénztárt megterhelné. Nem fogadja el az indítványt.

Dr. **Hoványi** Gyula szintén az indítvány ellen szól, mert a fizetés emeléssel már elég bőkezűen járt el a város tisztviselőivel szemben.

Schöpflin Ágoston indítványozta, hogy az indítványt adják ki a jogügyi bizottságnak.

Kunyhóssy János az indítvány védelmére kelt. A tisztikar megérdemli. Az indítványt oda módosítja, hogy a 3 év csak a nyugdíj-jogosultság beállta után számíttassék.

A közgyűlés az indítványt kiadta véleményezés végett a jogügyi bizottságnak.

Nagy Antal városi irnoknak 6 heti szabadságidőt engedélyeztek; dr. Fisch Áron orvostudori oklevelét meghirdették.

A tárgysorozat letárgyalvalóvén, a közgyűlés véget ért.

TÁJÉKOZTATO.

Május	16. A főreáliskola önképző körének estéje a »Zöldfa« szállodában.
	16. A kereskedelmi akadémia majálisa a Püspök fürdőben.
	17. A v.-velencei Népkör közgyűlése.
	17. A katolikus iskolák millenniumi ünnepélye.
	21. Rendkívüli megyegyűlés d. e. 9-kor.
	27. A jogakadémiai ifjuság majálisa a Szent László fürdőben.
	27. Végvárad-ünnepély a Pável tüntetés ügyében.
	31. Az ezredéves évforduló ünnepélye a nagyvárad-i jogakadémián.
Június	8. Koronázási évforduló.
	8. A koronázási évforduló és törvényhatósági bandériumok felvonulása.

UJDONSÁGOK.

* **Dr. Karácsonyi János** — akadémiai tag. A magyar tudományos akadémia nagygyűlése — mint tudósítónk sürgönyzi — **Karácsonyi János** dr. nagyvárad-i theologiai tanárt az akadémia második osztályának rendes tagjává választotta. A tudós történetíró, a kinek nem egy kitűnő történelmi munkája keltett már feltűnést a tudományos világban, bizonyára méltó és tevékeny tagja lesz a tudományos akadémiának.

* **A pápa a fogoly olasz katonáknak.** A pápa az abessziniai fogságban levő olasz katonák ruházására és segítésére 50.000 lírát ajánlott föl.

* **Herczegnőből apáca.** Braganzai Etelka hercegnő, az elhunyt portugál királynak Don Miguelnek özvegye, Károly Lajos főherceg anyósa, a bencések rendjébe lép. A hercegnő most 66 éves és az 1866. évi november hó 14. óta özvegy.

* **Ezredéves ünnepély Magyar-Csékén.** Magyar-Cséke községe folyó hó 25-ikén ünnepi hazánk ezeréves fennállásának emlékét. Az ünnepély reggel 9 órakor a róm. kath. és gör. keleti templomokban hálaadó isteni-tisztelettel kezdődik, azután a piac téren felállítandó emelvény körül gyűl össze a község népe s eléneklik a Hymnuszt. Szentgyörgyi Miklós földbirtokos ünnepi szónoklatot tart magyar nyelven, utána pedig Papp Vazul topai gör. kath. lelkész ismétli románul, illetőleg hasonló hazafias tartalmu beszédet mond. Az ünnepélyt a »Szózat« eléneklésével tejezik be. Az ünnepély után 200 földművet megvendégelnek a piacon felállítandó sátorban. Déli 1 órakor bankett lesz a »Korona« vendéglőben. Délután pedig a piac-téren népmulatságot rendeznek. Este kivilágítják a házakat és táncz-

mulatságot rendeznek. A banketten egy teríték 1 frt 40 krajczár. Akik résztvenni óhajtának 8 nappal előbb jelentkezhetnek bármely rendező-bizottsági tagnál vagy Horocsa Dávid pénztárnoknál.

* **Fertőző betegségek Nagyváradon.** Május hó első felében Nagyváradon a vörheny 25 esetben, 1 halálzással; a roncsoló toroklob 3 esetben, 2 halálzással és a hólyagos himlő 2 megbetegedéssel és 1 halálzással fordult elő.

* **Az orvos-egylet közgyűlése.** A Bihar-megyei orvos-gyógyász és természettudományi egylet tegnap délután 5 órakor tartotta évi közgyűlését az Akadémia tanácstermében. A közgyűlésen nagy számmal jelentek meg az egylet tagjai dr. Konrád Márk elnöki megnyitó beszéde után dr. Berkovits Miklós titkár olvasta fel az évi jelentést. A pénz- és könyvtárnoki jelentés után a tisztikart és a választmányt alakították meg. Dr. Konrád Márk az elhunyt dr. Berkovits Zsigmond felett mondott emlékbeszédet, Heringh Sándor pedig Liszka László felett, mire a közgyűlés véget ért.

* **Uj szolgabíró.** Temesmegye millenniumi diszgyűlésén f. hó 15-én Tőkés Vincze nagyvárad-i városi számtisztnek fiát, dr. Tőkés Istvánt egyhangulag megválasztották szolgabírónak a dettai járásban.

* **Kitüntetett nagyvárad-i kiállítók.** Az ezredéves országos kiállítás első időleges gyűmölcs, zöldség és virágkiállításán a két első nagyvárad-i kertészeti telep is részt vett. A szebbnél-szebb nagyvárad-i virágok általános tetszést, a várad-velencei telep egész kocsi-rakományát a szakkörökben is feltűnést keltett. S mindkét kiállító kitüntetésben részesült. A jury ítélete szerint a közreműködők nagy érdemét nyerték: a várad-velencei műkertészeti rózsatelep; a budapesti első gyermek menhely »István«-telki főkertésze és gr. Eszterházy Miklós tatai főkertésze. **Kiállítási érdem nyertek: Jelinek Ferencz nagyvárad-i telepe,** Forster Géza, Hausknecht Jakab, Hausknecht Lőrincz, Kerstinger György, Szabó Sámuel és Wöber János. Megjegyezzük még, hogy a nagy érdem nyert várad-velencei műkertészeti rózsatelep ismét bejelentette pályázatát a kiállítás egész tartama alatt rendezendő összes rózsakiállításokra. Igen dicséretes, hogy kertészeti iparunk az ország legjelesebb kertészetei közt is ilyen kiváló szerepet játszanak.

* **Millennáris ártézi kut.** Érdekes ténnyel ünnepelte meg Kötegyán község házának ezredéves fennállásának ünnepét. A képviselő testület millenniumi közgyűlésén, melyen Magyarország ezredéves fennállásának emlékét jegyzőkönyvileg megörökítették, egyhangulag elhatározták, hogy a község részére egy ártézi kutat furatnak, melyet »millennáris ártézi kut«-nak neveznek el. Egyszersmind mozgalom indult meg a községben abból a czélból, hogy gyűjtést kezdenek és a begyűlt összeget mindaddig kamatoztatják míg évek múltán ezen kamatokból a község képes lesz a közköltőt fedezni, a mi lakosságra nézve rendkívüli nagy előny volna. Az alapítványt millenniumi alapítványnak nevezik el.

* **Fürdőhelyek a katonák részére.** A helybeli katonai állomásparancsnokság megkereste a várost, hogy tekintettel a közelgő fürdő-idényre, a katonai csapatok részére jelöljön ki a Körörsben fürdőhelyeket. A Körörs balpartján a várbeli csapatok és a lovasság részére, a Körörs jobb partján pedig a tüzérségnek kell fürdőhelyeket kijelölni.

* **Himlőoltás.** A városi rendőrkapitányi hivatalnak 1872. sz. a. kelt rendelete alapján az ipartestületi elnökség felkéri a tanoncokat tartó iparos polgárokat, hogy a védhimlő oltásnál az újra oltásra kötelezett tanonczaikat a Kis város háza épületben minden vasárnap délután 9—11 órai időközben a jelentkezésre szí-

goruan utasítsák, mert meg nem jelenésük esetében a tanító mesterek ellenében fog a büntető eljárás foganatba vétetni.

Uj dalárda. Hosszu-Pályi községben, I m r i k Sándor Zoltán r. kath. plebános buzgólkodása folytán daleylet alakult. Az alapszabályokat a jóváhagyás kieszközölése végett beterveztették.

* **Halálozások.** Römer Emánuel folyó hó 14-én, életének 54-ik, házasságának 17-ik évében a halotti szentségek ájtatos felvétele után elhunyt. Temetése ma délelőtt 10 órakor lesz Váralja, Nagy-Malom-utca 209-ik számú háztól. — Menszáros Pál fiatal kereskedő tegnap, 22 éves korában elhunyt. Temetése ma délután lesz.

* **Felakasztotta magát a mestergerendára.** Tasnádi Bálint tenkei lakos már egy idő óta folytonosan buskomor volt. Attól félt, hogy szegénysége miatt éhen fog halni, Annyira tépelődött e gondolattal, hogy a napokban, mikor egyedül volt lakásán, felakasztotta magát a mestergerendára. Mikor észrevették, már nem élt. Még csak 30 éves volt a szegény ember.

* **A karczagi ezermester.** Karczagon az a hire volt Farkas Sándornak, hogy ő mindenhez ért, afféle ezermester. Addig mondogatták ezt neki, míg végre maga is elhitte s bizva abban hogy ő mindenhez ért, beállott aranycsinálóknak. Csak afféle modern alkímista volt bizony Farkas uram: ezüst forintosokat, meg tíz és husz filléreseket csinált. A hamisítványok azonban nagyon primitívek voltak és Farkast csakhamar elcsipték. Keservesen panaszkodta el a jámbor ezermester, hogy ő csak a híréért verte azokat a pénzeket és minden egyes forintos hamisítása egy forint harminczöt krajczárjába került.

* **Virágárosok figyelmébe.** Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala felhívja mindazokat, akik élő növények kereskedésével illetve azok külföldre szállításával foglalkoznak, hogy ha a földmivelésügyi miniszter úr által kiadott s a rendőrkapitányságnál megtekinthető kimutatásba magukat felvéteni óhajtanák, hogy ez iránt jelentkezzenek.

* **Millenniumi évek Mohácson.** A millennium alkalmából Baranya vármegye elhatározta hogy a mohácsi vész szomorú eseményének megörökítésére emlékoszlopot állít és a szükséges költségek fedezése végett körlevelet intézett az ország törvényhatóságaihoz és városaihoz, a melyben adakozásra szólítja fel őket, hogy az 15. 26. aug. 29. gyászos eseményt méltó emlékekkel örökíthesse meg.

* **Czellövészet.** A polgári lövőházban folyó hó 14-én tartott czellövészetten kilövetett mélylövésekre 420 lövés 201 találkában 379 körrel. Szeget lőtt Török László 68½ fokost. Négyeket lőttek: Mezey Mihály hatot, Török László ötöt és Kunz Gusztáv egyet. Díjakat nyertek: Török László, Mezey Mihály és Kunz Gusztáv. *Vasárnap, május 17-én rendes lövések.*

* **Jegyzők gyűlése.** A biharmegyei községi és körjegyzők egyletének választmánya ma, szombaton délután 5 órakor ülést tart a megyeházán.

* **A hazaáruló foksága.** E hónap elején újabb hírek érkeztek az Ile du Salutról, ahol hazaárulás miatt életfogytiglan deportált Dreyfus volt francia százados napjait tölti. Az áruló az Ördögzigeten (Ile du Diable) lakik, hol kivüle és hat órón kívül egyetlen emberi lény sem tartózkodik. A sziget mindössze akkora, hogy két óra alatt kényelmesen körül lehet járni s Dreyfus itt szabadon és akadálytalanul járhat-kelhet. Csak ama csónak közelédekör, mely a szomszéd Királyszigetről (Ile Royale) élelmi szereket hoz, bezárják őt egy viskóba, melyet csak a csónak elvitörházása után szabad elhagynia. Minthogy máskülönbé egyetlen hajó sem jut az Ördögziget közelébe, ennél fogva minden szökési kísérlet ki van zárva. Uszással persze könnyen elérhetni a szomszéd sziget partját. Azonban a czápák óriási tömege őrt áll a sziget körül, úgy, hogy az uszással való szökési kísérlet öngyilkossággal ér föl.

Igy hát Dreyfusnak egyelőre semmi reménye sincsen arra, hogy iszonyatos helyzetéből kiszabaduljon. A szerencsétlen ember naponkint tízenyolcz órát tölt az ágyban, mert máskülönbé nem tudná, mivel ölje az időt. Az öröknek szigoruan meg van hagyva, hogy egyetlen szót se váltsanak vele s minthogy ők is katonák voltak, akik az árulót megvetik, hát szívesen teljesítik a parancsot. Ha nem jönne el néha a Királysziget orvosa, hogy Dreyfus egészségi állapotát megvizsgálja, úgy a deportált egész éven át egyetlen emberi szót sem hallana. Azonban az orvos jószívü ember és rendszeren több óra hosszaiig eltársalog Dreyfussal. A volt tüzérhadnagy külseje nagyon megváltozott. Szakála megöszült, feje pedig megkopaszodott. Az elítélt sűrűn levelez családjával és barátaival; azonban levelei szigoru ellenőrzésnek vannak alávetve.

* **Érettségi vizsgálatok a főreáliskolában.** Az itteni állami főreáliskolában az írásbeli érettségi vizsgálat e hó 18., 19., 20. és 21-én, a szóbeli pedig június 15. és 16-án lesz.

* **Ki akar megkopaszodni?** Tennessee amerikai városban a Vanderbilt-egyetem egyik professzora azt a nevezetes fölfedezést tette, hogy a Röntgen sugarak biztos előidézői a kopaszszágnak. Aki a koponyáját Röntgen-sugarakkal lefotografáltatja, annak az amerikai professzor tapasztalása szerint 71 nap alatt pontosan kihull a haja s olyan lesz a koponyája, mint a billiárd-golyó. Aki tehát esetleg megunta a haját, nagyon könnyen szabadulhat tőle.

* **Talált karperecz.** Egy arany karpereczet találtak. Tulajdonosa kellő igazolás után átveheti Czeglédi Jenő fő-utca 7. sz. üzletében.

Özvegy gróf Andrassy Gyuláné.

Az ezredéves ünnepélyek idején mély gyász borul Magyarország egyik tekintélyes mágnáscsaládjára, az Andrassy-akra, Gróf Andrassy Gyula özvegye, az egykor hires szépségü és szellemü Kendeffy Katinka tegnap délután 6 órakor hosszabb betegeskedés után meghalt budai dunaparti palotájában.

Az özvegy grófné betegségére enyhülést Abbaziában keresett, már a múlt hóban oly gyenge volt, hogy a román királyt, a ki látogatást akart tenni nála, nem fogadhatta. A beteg grófnét gyermekei és orvosai vasárnap hozták fel Abbaziából Budapestre, a hol azóta folyton rosszabbul lett, perczről-perczre esőkent az ereje, míg végre tegnap meghalt. Halálos ágyát gyermekei: Ilona grófnő és veje gróf Batthyány Lajos állták körül.

Gróf Andrassy Gyuláné, gróf Kendeffy Katinka Erdély egykor legdelibb és leglovagiasb főurának, az 1835-ben elhunyt gróf Kendeffy Ádámnak, a Wesselényi Miklós barátjának s küzdelméi társának volt méltó leánya.

Erdély arisztokrata és nemesi köreiből a magyar nyelv és a nemzeti irodalom szeretete, sőt mivelése akkor sem szünetelt, mikor Magyarországon férfiak és nők megfedkeztek róla s elhanyagolták. Erdély sohasem vált hűtlenné hagyományaihoz s ama kor emlékeihez, melyben a nemzeti fejedelmek, a Báthoriak, Bethlenek, Rákócziak magyar udvart tartottak, magyar isteniszteletet hallgatak udvari papjaiktól, a főurak emlékiratba írták saját s országos élményeiket s a magyar irodalom a latin által háttérbe nem szorítottat. — Mikor itt, a Királyhágón innen, az arisztokrácia egy része Bécsbe csábulva, levetette nemzeti ruháját és nyelvét, vagy később a koronázó városba, a német Pozsonyba sereglett s német főrendü társadalmat alkotott, mikor Pesten csak néhány szegény író tartotta fenn a magyarságot: Erdélyben az arisztokrácia magyar szalont tartott s Kolozsvárt magyar beszédnél egyebet nem lehetett hallani. Erdély bércei közt s a Maros, Olt, két Kükülő s két Szamos völgyén, örök frissességgel fuvalt a magyarság tiszta levegője s a gyermek az anyatejjel magyar szót és magyar honszerelmet szitt be és nem volt az a körülmény sem jó, sem balszerencse, mely Erdély leányait a haza szeretetétől akár elcsábithatta, akár elszakíthatta volna.

Ennek a fajnak a leánya volt gróf Andrassy Gyuláné.

Malomvizi gróf Kendeffy Adám, a huszas évek végén s a harminczasok elején, az ébredő alkotmányossági és szabadsági aspirációk korszakában előkelő szerepet játszott.

Az 1832—33-iki vándor patrióták közt a megyegyűléseken és az 1834-iki opposzió férfiai közt küzdött. Merész a koczkáztatásig, de ildomos és finom az érintkezésekben. Az országgyűlés eredmény nélkül záratott be, majdnem erőszakkal; az ellenzék főbbjei közkereset alá vétettek. De Kendeffy már nem volt az élők sorában. Szivrepedés egy perc alatt vetett véget a késő vénséget érni szánt életnek. Vele kihalt a Kendeffy-nemzetség grófi ága.

Özvegye, egyetlen leányával, a kis Katinka grófnővel maradt; később gróf Traun neje lön, de leányát magyar nőnek nevelte, méltóan ősei nevéhez s hagyományaihoz.

1847-ben Traunné grófné Pozsonyban lakott és ott nyílt házat vitt, a hová ama mozgalmas napokban a politikusok, különösen a kik az ellenzékhez tartoztak, rendszeren nagy számmal eljártak. Egyszer későn este megjelent ott gróf Széchenyi István is, lázasan fölizgatva és hevesen kikelve különösen gróf Andrassy Gyula ellen. »Kossuth — mondta keserű hangon — minden fiatal embert megnyer magának. Legszebb reményeimmet gróf Andrassy Gyulába helyeztem, tőle vártam a legtöbbet s most ő is cserben hagy, csatlakozik Kossuthoz. Magamra maradván, semmi hatást nem bírok kifejteni. Az én szerepemnek vége van.« Az akkor még gyermek Katinka grófnő emlékébe mélyen bevésődött e jelenet.

1855-ben Párisban volt első férjétől való leányával gróf Traunné is. A kis Katinka viruló hajadonná fejlődött; s báj és kellem — nem kevésbé mint születés és gazdagság — feltűnővé tették Páris legelőkelőbb s legmagasabb köreiből. Francia márkik és pairek versenyeztek egy mosolyáért, kezéért. De szíve egy magyar menekültet választott, egy deli, fiatal mágnást, ki 22 éves korában már notabilitás volt hazájában, ellenzéki vezér megyéjében, követ az országgyűlésen, 24 éves korában főispán s egy évre rá a »független Magyarország« diplomáciai képviselője a szultánnál. Konstantinápolyból Londonba és innen két év múlva Párisba ment. Itthon pörbefogták, in contumaciam elítélték, in effigie felakasztották; de a sors könyvében az volt megírva, hogy gróf Andrassy Gyula ne haljon meg a vértörvény-szék halálítéletétől, hanem »providenciális férfiak« legyen egykor hazájának s első minisztere annak a monarchiának, melyből egykor neve is számüzve volt.

Gróf Andrassy Gyula és gróf Kendeffy Katinka találkoztak Párisban; összeillő pár volt; megszerették egymást s 1856-ban egybe is keltek. Irányi Dániel, a ki jelen volt az esküvőnél, mondotta ekkor, hogy soha szebb és bájosabb arát nem látott az oltár elé lépni. Báró Hübner, az időben Ausztria nagykövete Napoleon császárnál, a ki ismerte Traun grófnét és leányát, az esküvő előtt bucsulátogatást tett Katinka grófnőnél, mert ő, a nagykövet, egy forradalmár nejevel ezután már nem találkozhatott. Ez alkalommal báró Hübner fölszólította a grófnőt, vegye majd rá férjét, hogy folyamodjék az osztrák császárhoz engedélyért a hazatérésre; ő — a nagykövet — támogatná a kérvényt. Katinka grófnőnek az volt a válasza, hogy ő soha sem fog arra hatni, hogy férje olyat tegyen, a mi meggyőződése ellen van s azért, akármennyire szeretne is hazájába visszatérni, e beszélgetésről férjének még csak szólni sem fog.

Az ifju férj nem hozhatta tehát haza ifju nejét ősei lakába; még évekig kelle a száműzetésben élniök. Mikor végre a haza sorompói megnyíltak a száműzötteknek s gróf Andrassy is jöhetett, Deák politikájához csatlakozott s a pártban nemsokára Andrassy Gyulát jelölték a jövőndő miniszterelnökül. Katinka grófnő annyi részt vett, a mennyit csak egy lelkes, eszes és szellemes asszony vehet, férje politikai szereplésében. Andrassy mint miniszterelnök a pártot társadalmilag is összetartotta; s a szalokban a grófné volt a párt középpontja. Bécsben még szélesb hatáskör nyílt férjének s neje ott is betöltötte helyét s az udvar és a külföldi követelek körében a magyar főrangú hölgy nem vált kisebbé. Nem mintha lerázta volna

róla magyar honleányi mivoltát, ellenkezőleg, sajátossága megőrzésével imponált az idegeneknek s tartotta meg honfitársai szívét. Szende, nyájas és egyszerű tudott maradni a hatalom, fény és befolyás magaslatain is.

Visszavonulva — nem megbukva, mert befolyása visszaléptével talán még öregbedett, gróf Andrassy ismét egyszerű magyar mágnás lett s neje egy magyar grófnő. Budapest jobbparti palotájukban nyílt házat s magyarszalont tartottak. Gróf Andrassy Gyuláné férje életében mindig azt tartotta magáról, hogy nálánál a nagy világon nincsen boldogabb nő.

Férje halála után maga is csendes visszavonultságban élt s gyermekei boldogságában lelte vigaszt. Nagy örömet és kitüntetést szerzett a grófnak az 1892 ik évben, midőn a koronázási emléktűnnepről királyunk meglátogatta. A király mély gyöngédségéről tanuskodott az a tény, hogy a koronázás emléknapiján meglátogatta gróf Andrassy Gyula özvegyét s egyszerű, de sokat mondó szavakkal mondá: „Szükségét éreztem annak, hogy lássam önt, asszonyom, e napon.” Meg volt ebben mondva minden s ki volt benne fejezve az elismerés nemcsak férje történelmi nagy érdemei iránt, hanem azon kiváló hölgy iránt is, a ki saját női hatáskörében férje munkásságának oly hü buzgó és tapintatos részese vala, a ki oly feltűnő sikerrel tudta előmozdítani társadalmi uton, a mit az államférfiu politikai téren tervezett és kezdeményezett.

Budapest, május 15. (Saját tud. távirata.)

Andrassy Katinka grófnő halála felett ma Paar gr. hadsegéd kifejezte Ő Felsége, a király részvétét, a királyné, valamint Román Miron gör. kel. érsek táviratilag fejezte ki részvétét, József főherceg nevében Vécsey báró nyilvánította ki részvétét. A megboldogultat ma délután beszentelték, hült tetemeit pedig vasárnapra helyezik örök nyugalomra Terebesen.

Nagyvárad alapítvány a második millenniumra.

A Magyar Hirlapból vesszük a következő, nagyvárad vonatkozású és igen érdekes cikket:

Az a terv bizonyára sok ember agyában megfordult már, micsoda pénzösszeg állana rendelkezésünkre, ha Árpád a honalapítás emlékére egy o. é. frtot tett volna a takarékpénztárba, de jóval kevesebb azok száma, akik sasszemükkel a jövőbe tekintenek s arra gondolnak, vajjon mit tenne a jövő, a második millenium közönsége, ha ma egy forintot tennék a takarékbba.

Ene kevesek közül ma egy levél kíséretében többen egy forintot küldtek be nekünk. A levél így hangzik:

Mi alulírottak összetettünk 1 — azaz egy osztrák értékű forintot azon ezébből, hogy ezen összeg egyelőre egyik fővárosi pénzügyintézetben helyeztessék el kamatozás végett.

Óhajtanánk, hogy a kezelést mindig az állásban levő budapesti főpolgármester saját belátása szerint teljesít-e.

Ha Isten kegyelméből ezer év múlván is magyar lakja szép hazánkat, ugy a második ezredév megünneplésekor ezen letett egy forint kamataival együtt osztassék el egyenlő részben az összes hazánkban lakó magyar ajkúakosok között.

Kelt Nagyváradon, 1896. május 12.

Aláírva tizen.

Hogy mi lenne, ha ezt a forintot kamatoztatnók?

Legelőször is az, hogy az összeg már a háromszázadik évben fél millió körül járna, az ezredikben pedig jóval túlhaladná azt a mennyiséget, melyet számokkal tudunk feljegyezni. Ez már a milliárdok és billiárdok hazájába való volna. A pénznek tehát külön kezelő hivatalt kellene szervezni, számfeljegyzéssel, kamatszámító alapszabályokkal és nagy mennyiségű bankintézetekkel, amelyek ezt az

összeget kamatoztatnák. Mert végre is ily nagy összeget a mai korlátozott számú takarékpénztárak nem képesek befogadni. Külön intézeteket kellene emelni az alapítványoknak, melyek csupán azzal foglalkoznak, hogy a millenárius alapítvány összegeit kamatoztatásra elfogadják. E bank nagy üzemére való tekintettel a hivatalnokok megőrzési átalányát 50 százalékban kell megállapítani.

Másodszor az volna, hogy a kamatláb leszállana, végül egészen meg is szűnnék. Mert a kamatláb is csak pénz: az utolsó években pedig a billiárdok kamata már egy külön vagyon. Ezt a vagyont pedig nem lehet a föld alól előteremteni. Bizonyos, hogy e kamatláb rendkívül alacsonyra szállana le s megérnök azt is, hogy a bankok még fizetnek annak, akik hitelbe elfogadják a pénzüket. A világrend megváltozna. Szép idők! 2890. körül már csak attól a takarékpénztártól fogadnánk el kölcsönpénzt, melynek két jó nevű zsírása van.

Harmadszor a pénz lassan mind ebbe az alapítványba olvadna. 2880 körül már az országban csaknem minden készpénze itt volna koncentráltva s az emberek csereüzletekkel vagy hitellel tudnák csak szükségleteiket fedezni. Megszűnnék a vagyonos osztály és akinek tíz forintja volna, azt már az első virilisták közé kellene sorozni. A kalábert újra hozomra játszanák, ami igen kellemetlen. Ennek szomorú előjelei különben már most is mintha mutatkoznának.

Negyedszer 2890-ben már senki se volna boldog dolgozni. Az emberek letennék a szerszámot, az asztalosok a fűrész, az írók a tollat és jóleső sziesztában várnak az 2996. év bekövetkezéséig, mely országos örömet jelentene, miután mindenkinek tekintélyes összeg jutna osztályrészül. Az ipar, kereskedelem, mezőgazdaság csődöt mondana s üzleteket csak azok a modern Ezsauk kötnének, akik egy tál osztrigáért megvennék a Jákob örökségét.

Ötödször az összeg igen nagy veszedelemben forogna. Sikkasztók mindig voltak és esznek, akik az összegre vadásznának, s mi lenne a világból, ha a pénztár kezelője, 2995-ben elsikkasztaná az egész vagyont? Ez az ember romlást hozhatna az egész világra, mert szörnyű sok pénzével deszpotizmust honosítana meg, felforgatná az államrendet és megvásárolná az egész világot.

Hatodszor, végül ha 2996-ban mindenki címhez jutna, országos drágaság következne be. A 2896-iki országos kiállításon a roastboef ára újból 2 forint lenne és a fagyalté egy forint. Os-Lipót városban horribilis összeget szednének a kiállított éber operai kritikusokért és a kültelkek madártárlatáért s a jövő millenium kiállítása élénken emlékeztetne fosztogatás dolgában a maira.

Főleg ezért és a többi indokokat is latba vetve, kérjük az adakozókat: vegyék vissza a forintjukat. Oly kiszámíthatatlan bajoknak volnának kuforrásai, melyeket maguk se akarnak s melyektől óvja is meg az Ég a mi hazánkat.

Agbik.

Tapunk egyes számai a következő üzletekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonneuwirth-féle bazarban Fő-utca,
Kádár és Kiss cégnél Kishid-fő,
Kutasi D. papirkereskedésben Uri-utca,
Pauker Dániel papirkereskedésben Kis-piac,
Reich Sándor vegyeskereskedésben Szent-János-utca,
Mezey János fűszerkereskedésben Körös-utca,
Frankl Mari tőzsde és hírlapelárusító Kereskedelmi csarnok palota Nagypiac,
M. kir. dohány- és szivar-áruda Zöldfa-utca.
Gyűjtemény helyeken előfizetések is elfogadtnak.

EGYLET.

Temetkezési egyesület Vértésen. Vértés községben temetkezési egyesület alakult. Id. elnöke az új egyesületnek Szücs László id. jegyzője Mátyás József.

Orvosválasztás. A báró Hirsch beteg- és önésgélyző egyesület tegnap választmányi gyűlést tartott, a melyen dr. Kazay Kálmán lemondása folytán megüresedett állásra dr. Rózsa Mór orvost választották meg.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1896. május 1-től.

Vonat indul Nagyváradról.	Vonat érkezik Nagyváradra.
Püspökladány-Budapest felé gyorsvonat 8 ⁴⁵ regg., 2 ³⁷ éjjel, személyvonat 11 ³² d. e., 2 ²² d. u., 11 ⁰⁴ és 4 éjjel.	Budapest-Püspökladány felé gyorsvonat 7 ⁰⁰ este, 2 ¹¹ éjjel, személyvonat 7 ³⁰ reggel, 3 ⁴² d. u., 1 ⁰⁸ éjjel.
Kolozsvár felé gyorsvonat 7 ¹⁵ este, 2 ¹⁸ éjjel, vegyesvonat 1 ²² d. u., személyv. 3 ³⁸ délután, 2 ⁰⁸ éjjel.	Kolozsvár felől gyorsvonat 2 ³⁰ éjjel, 8 ³⁵ regg. személyvonat 10 ¹⁴ éjjel, 11 ¹⁷ d. e. vegyesvonat 8 reggel.
Csaba-Arad-Szeged felé személyvonat 10 ²⁰ d. e., 4 ²⁵ d. u., vegyesvonat 7 ³⁰ este.	Arad-Szeged-Csaba felől vegyesvonat 8 ³⁰ r., személyvonat 9 ²² d. e., 5 ³⁰ d. u.
Belényes-Vaskó felé vegyesvonat 4 ²⁵ reggel, 1 ⁴⁸ d. u.	Vaskó-Belényes felől vegyesvonat 11 ⁰⁵ d. e., 9 ⁰⁰ este.
Érmihályfalva felé vegyesvonat 6 ³⁰ r., 4 ³⁵ d. u.	Érmihályfalva felől vegyesvonat 8 ³⁰ r., 9 ¹⁴ este.
Ósi-Kót-Gyoma felé személyvonat 7 r., vegyesvonat 1 ⁴⁰ d. u.	Gyoma-Kót-Ósi felől vegyesvonat 10 ³⁵ d. e., személyvonat 8 este.
Püspök- és Felix-fürdő 8 ³⁰ reggel, 4 ¹⁵ d. u., 7 ²⁰ este, 6 ¹⁰ reggel, 2 ⁵⁵ d. u. 9 ¹⁰ este.	Püspök- és Felix-fürdő 10 ¹⁰ d. e., 6 ²⁰ este, 8 ³⁵ este, 8 ¹⁵ reggel 3 ³⁷ d. u., 10 ⁵⁴ este.

* A csillaggal jelöltek csak vasár- és ünnepnapokon közlekednek.

IRODALOM.

Békésvármegye története.

Magyarország ezeréves fennállásának ünnepére Békésvármegye törvényhatósági bizottságának megbízásából írta dr. Karácsonyi János I. kötet. Kiadja Békésvármegye közönsége 1896. Gyulán, nyomtatott Dobay János könyvnyomdájában; VIII. és 524. l. A monumentális mű első kötete tartalmába s e kiadóhoz méltó fényes kiállításba előttünk fekszik, mint millenárius irodalmunk egyik legkitünőbb s legmaradandóbb becsü emléke, amely még jobban megerősít bennünket laikusokat is ebbeli szilárd meggyőződésünkben, hogy nem a szerző dicsőségéből hiányzik, — reméljük már nem sokáig — akadémiai elismerése, hanem a szerző díszét nélkülöző első tudományos egyesületünk. Csudás szorgalommal, lelkiismeretességgel megírt munka ez, amelynek jelen első kötete e vármegye általános történetét tárgyalja 1867-ig, második kötete a városok és községek multját fogja föltárni, míg a harmadik azon nemes családok multját fogja föleveníteni, melyek századokon át egész 1848-ig a vármegye sorsát vezérelték.

Sem képességünk, sem időnk nem lehet a mű szakszerű tárgyalására, amely különben sem e napilapnak hanem valamely tudományos folyóiratnak kötelessége, de annyit futólagos olvasgatás után is konstatáltunk, hogy a mű az elmúlt ezredév teljes, összhangzó politika és művelődéstörténeti képét, adja még pedig eleve, igaz magyarságu vonzó stílusban, úgy hogy aki csak valamennyire is megszokta a történelmi olvasmányokat, az a munkát érdemesnek fogja találni. A mű rendkívül gazdag és magas színvonalon álló illusztratív részből kiemeljük a vármegyének 1724-ben III. Károly királytól kapott szinnyomatban közlött címereit, Gyula városának 1566-iki alaprajzát, s Zündt Mátyás 1566-iki rajzát, amely Gyula ostromát állítja élénk.

Ha a rajz nem hizeleg, a város akkortájt két oly díszes csucsives templommal dicsekedhetett, hogy azok mellett a jelenlegiek egészen eltörpülnek. Gyönyörű, a mostani művészietlen cinkographicus illusztrációk tömegében kétszeresen kedves fametszetekben van közölve a két híres Harruckern arcképe, kik közül a másodiknak Ferencznek a vármegye örök halálával tartozik. Nem csekély irigységgel tesszük le,

mi bihariak e diszes értékes munkát, mert egyáltalán semmi reményünk ahhoz, hogy Biharvármegye, amelynek sokkal fényesebb és dícsőségesebb multja van, mint szomszédjának az ezredik év alkalmából ilyen értékes emlékművel örökítse meg a honfoglalás fordulóját. Ez irigység azonban nem gátol meg abban, hogy a szerzőnek hazafias nagy munkájáért, s a gyönyörűségért, melyet olvasása szerez, hálás köszönetet ne mondjunk s neki, törekvéseire tovább munkálkodásához erőt, egészséget. Isten áldást ne kívánjunk.

SZINHÁZ.

A bőregér.

Ma megint bemutatott az igazgató egy új primadonnát, — ezuttal egyelőre az utolsót.

Forrai Ferike k. a. (Adel) fellépte elé nagy kíváncsisággal néztünk. Tehetsége felől kiállította a legszebb bizonyítványt szülővárosa, Szeged, amikor kiképezte az énekesnői pályára. S hogy erre a nem mindennapi kitüntetésre csakugyan rászolgált a legujabb primadonna, azt ma esti felléptével fényesen be is bizonyította. Elégge terjedelmes, és igen csinos rokonszenves hangja van; meglátszik rajta, hogy iskolázott, — sőt talán nagyon is iskolázott énekesnő. Ez volt első színpadi fellépte nagyobb szerepben, s így nem csoda, hogy ha az első felvonásban némi elfoglaltsággal küzdött. A második felvonásban azonban már egészen otthonosa érezte magát a színpadon, fesztelenül mozgott s tudott kedélyt tanusítani még énekében is. Második felvonásbeli nevető kuplóját meg is ismételtük, Gesztusai tulságosan szelesek és nyersekségek ugyan, fess tartása is igen sokszor vét az esztetika és az izlés ellen, de mindezek olyan hibák, amelyekről idővel könnyű lesz leszoknia.

Rosalinda szerepében S. Aldor Juliska jeleskedett, aki csak ma mutatta meg igazán, hogy micsoda óriási hanganyaggal rendelkezik. Rendkívül iskolázott énekes nő, kedves megjelenésű volt, ma este is, — és így nemcsoda, ha ma megint valósággal ünnepelte a közönség.

Lányi Edith Orlofszky hercegnő kicsiny és szinte elmosódó alakját jól tudta a mai előadásban érvényesíteni. Csinos kis hangja ma még kellemesebbnek tetszett, mint előző fellépésében (Arzéna, Nelly) kifogástalanul énekelt s minden énekszámát megtapsolták.

Eisenstein nehéz szerepével Józsa Lajos próbálkozott meg. Kezdő színésznek igen — igen nagy feladat, mert ezt a szerepet nem annyira énekelni, mint inkább eljátszani kell. Az ilyen szakszerű szerepekre Józsa kiválóan alkalmas. Igen jó kedély, egészséges hangulat látszott egész alakításán, amelyet a közönség is nagyon méltányolt, s nem egyszer tapsokkal hálált meg. Józsanak eddig ez volt a legszerencsésebb fellépte Nagyváradon.

Vendrey Ferencz alakítását (Falke fogházigazgató) a közönség nem méltányolta annyira, mint megérdemelte volna. Rózsahegyi Frosch börtönőrből igen kitűnő alakot csinált, mely nem csinált ugyan zajosabb hatást, de annál nagyobb elismerésre tarthat igényt. Nem a sablonos, minden komikustól elkoptatott börtönőrt mutatta be, s új árnyalatokat is láttunk játékában.

Mezey a tenorista szerepében igazán otthon érezte magát, s nem csoda, hiszen önmagát játszotta, — s gyönyörű hangját igen szépen használta fel.

A második felvonás balletjét Kápolnáné és Stadler Frigyes táncolták, s igen nagy tetszést arattak. —ó—ó.

Álmos és Árpád. Szigligeti Edének ezt az igazán millenniumi drámáját ugyanazon szerepsztással mint először, újra játszották csütörtökön este. Nagy közönség gyönyörködött a remek előadásban, mely minden tekintetben olyan kitűnő volt, mint az első. Először Gyarmathy Miklósnak »Király himnusz«-át énekelte az összes énekes személyzet, azután E. Kovács Gyula szavalta el »A mi ezerévéünk« című alkalmi költeményét. Az előképek remekül sikerültek, a zenekart is megtapsolta a közönség. Maga a dráma olvasva talán sovány, de ilyen remek előadásban igazán szinte

fenséges. A szereplők mind nagy buzgósággal játszottak. A Hymnuszt álva hallgatta végig a közönség.

Hírek a színpadon. Megyeri igazgató lázas betegségéből teljesen felépülvén, ma folytatja félbeszakított szereplését Goldstein Számiban, melynek mai előadása iránt nagy volt az érdeklődés, a mi a nagy előjegyzésekben nyilvánult. Vasárnap premiérje lesz a színpadnak. Bokor József pályanyertes kedves népszínműve a Telen kerül színre, még pedig az e darabhoz külön festett gyönyörű új díszletekkel, melyek Bentheim Róbert a jeles festőművész művei. Gyönyörű hangulatteljes téli falusi képek ezek. A darab két női fő szerepét S. Aldor Juliska és Turchányi Olga játsszák. A férfiszereplők közül Vendrei, Rózsahegyi, Dayka, Szatmári és Bartos vezetik a darabot. A jövő hét reportoirja melyet holnap fogunk közölni, rendkívül érdekes lesz: két újdonság és egy reprise lesznek különösen kiemelkedő pontjai.

Igazságszolgáltatás.

Törvényszéki tárgyalások. A nagyváradi királyi törvényszék büntető osztálya ma Nagy József elnöke alatt nyilvános ülést tart, melyen a következő ügyek kerülnek végtárgyalás alá.

Pászner Gusztáv és társai hatóság elleni erőszak büntette.

Atyim Mitru súlyos testi sértés büntette.

Biró János magánlak sértés büntette.

Vekerdi Károly szándékos emberölés büntetlenség kísérlete.

Muraközy Gábor lopás büntette.

REGENY-CSARNOK.

Tom és én.

Irtá: I. van Woude.

19

Más illat ez, mint a Patsuli vagy Jokey-Club párfüv, a melyet orromban éreztem, ha odahaza a férfiak egyike kihuzza a zsebkezdőjét. Éppen lassan közeledik felém, hogy egy pillanatra láthasson, néhány pillanatra beszél velem és azután vidáman dudolva ismét eltávozik.

»Olyan boldog vagyok, mintegy király,« mondja gyakran a szokott vidámságával, »Briño öröksége az én birodalmam és te vagy az én királyném.«

Azután pajzánul felemel vagy kitarja karjait, mintha az egész világot akarná szívéhez szorítani; de rendszerint csak engem karol át.

Ime, már itt jön. Észrevett engemet és arcát folytonosan reám fordítja. Isten hozott! ... Isten hozott, édesem!

VI.

Juliusban vagyunk. Az ég oly sugárkévéket küld le reánk, hogy az embernek megfájul a szeme. Nagy, hűvös lakó szobánkban is olyan nagy a melegség, hogy az ember irigyli a cseledeket az alsó házban.

Egy árva lélek sem látogat meg minket. A városiaknak eszükbe sem jut, hogy a nagy melegségben átjöjjenek a folyón és idejöjjenek, hogy csevegésükkel felvidámsítsanak. Már három napja, hogy nem láttam embert.

Oh, ugy óhajtom, hogy Lotti, a mi soha nem tévedhet, pótolhatatlan és tökéletesnél is jobb házvezetőnk egyszer megégetné a mártást, vagy elrontaná a pudingot, a mi feljogosítana, hogy a háztartás gyeplőit kivegyem kezéből.

Ez a Lotti. Kinem állhatom! Csak meglopna egyszer a házi szolgálk, vagy egyszer elragadná a lovak a kocsit, ha Jakab ül a bakon! De e szolgálk és cselédek mindolyanok, mint a kerek a gépben, a melyek pontosan forognak, a hogy kell és addig meg nem

állanak, a míg megállítják őket. Már az előbbi tulajdonosnál is szolgáltak, és ezután Tomnak, most pedig éppen úgy szolgálnak nekem is, a mint kell. Csak Lottit küldené el, vagy nyugdíjba küldené Tom; De midőn a multkor erre czeleztam, olyan haragosan nézett reám, hogy gyorsan tettem magam, mintha csak tréfáltam volna.

Este van. Egy forró, nyári nap estéje. Bánatomat csak növelte, hogy az esti póstakocsi elhaladt már házunk előtt, pedig rendszerint egy fél óráig szoktam utána nézni, mert ez kissé megszokta az est egyhanguságát.

A pavillonban ülök. Ott valamivel hűvösebb, mert egy kis emelkedésen fekszik és nem a tó mögött, mint az egész kert. Itt érezni lehet a folyóról jövő hűvös szellőt. Mégis nagyon melegem van, fáradt is vagyok és rosszkedvű, a mint ez nem is lehetséges másképp, ha az ember egész napon át unatkozott és az öt újjáról leolvashatja, hogy más napon ismét unatkozni fog.

Tom eleinte mellettem ült, de most Graddessel, kertészünkkel beszélget.

Teljes odaadással viseltetik hivatása iránt. Reám nincs is szüksége, hogy ne unatkozzék. Én pedig nem tudom egy pillanatra sem nélkülözni, szeretném, ha mindig velem volna.

Most ismét kihülni hagyja a theáját.

... Legyek uszkálnak benne.

A tó mellett városi embereket látok a csoportokban menni. A kirándulók többsége természetesen odaát marad a folyó hűs partján. Néha mi is odamegyünk és hazajövünk, akkor Tom mindig mondja: »Ugyebár kellemes est volt a mai?«

Mindig Hágára gondolok most, a hangversenyekre Boschban, a Scheveningenre, szóval mindenre, a miről mama és Adèle hosszú levelekben irnak. Milyen szép lehet ottan élni, a hol annyi ember van; ahol érdemes még szépen öltözködni, a hol élvezet sétálni és minden pillanatban várhat az ember látogatásokat! Vajjon a gyógyteremben feltűnést keltenék és a Boschban utánam néznének-e? ... Itt az ember igazán eleven el van temetve.

(Folyt. köv.)

TÁVIRATOK.

A király a kiállításon.

Budapest, máj. 15. (Saj. tud. táv.)
Ő Felsége a király ma ismét meglátogatta a kiállítást. Megtekintette a gyermekpavillont és a vegyészeti csarnokot is, a melyek különösen megnyerték tetszését.

A pápa millenniumi encyklikája.

Budapest, május 15. (Saját tud. távirata.)
Ma adta ki a pápa encyklikáját, a melyet a millennium alkalmából a magyar püspöki karhoz intézett.

A belgrádi zászlósértés.

Budapest, máj. 15. (Saját tud. távirata.)
Képviselői körökben ma elterjedt a hír, hogy Bánffy Dezső br. miniszterelnök Horánszky Nándor interpellációjára a belgrádi zászlósértés ügyében holnap fog válaszolni. Politikai körökben a legnagyobb izgatottsággal várják a holnapi választ.

Közgazdaság.

A valuta reformja. A törvényt, mely 200 millió frt államjegy beváltását rendeli el, már csak nem teljesen keresztülvitték. Ebből a 200 millióból 40 millió frtot ezüst koronákkal cserélték ki és így vonják ki a forgalomból. A többi 160 millió forintot oly módon váltják be, hogy a két kormány 160 millió forint aranyat tesz le a jegybanknál és ennek felében ezüst forintokat és bankjegyeket kap. Az osztrák-magyar bank legutóbbi kimutatása szerint a két kormány eddig 153.7 millió frt aranyat

tett le a banknál, úgy hogy az egész deponálandó összegből még csak 6.3 millió forint hiányzik. A legközelebbi aranyletéttel valószínűleg teljes lesz a 160 millió forint arany ellenében 38.49 milliót ezüst forintokban és 112.6 milliót bankjegyekben. A függő államadósságot ellenőrző bizottság legutóbbi kimutatása szerint ápr. végéig 185.6 millió forint államjegyet váltottak be 1, 5 és 50 frtosokban. E szerint tehát a bevonandó 200 millió forint államjegyből még csak 14.4 millió forint van hátra. A törvényszabta határidőt a 200 millió forint beváltására — jun. 30-ika — kétségkívül be fogják tartani. Hátra van még a 112 millió forint államjegybevéltéséről gondoskodni, a mire nézve azonban úgy a magyar, mint az osztrák parlamentben törvényt kell hoznia, a mi valószínűleg nem ütökzik semmi nehézségbe, mivel a szükséges aranyat már beszerezték nekünk is, Ausztriában is. Csodálatos módon azonban semmi hír sincs még arról, hogy a kormányok a közel jövőben eldöntésként szándékoznak tenni a parlamenteknek a valutareform folytatásáról. Vagy talán már nálunk is lemondanak az aranyvalutáról, mint Oroszországban? De még ha így is volna, ez nem éppen akadály arra, hogy beváltásuk az államjegyeket. E mellett a két kormány és parlament közös megegyezéssel még mindig szabályozhatja a valutát, ha nem is tiszta aranylapon.

A nagyváradi szőlőbirtokosok közgyűlése f. évi május hó 3-ik napjára kitűzött határidőben a birtokosság a hegyi szabályzatban előírt számmal meg nem jelenvén a közgyűlés megtartására újabb határidőül folyó évi május hó 17-ik napjának délelőtti 11 órája a városház tanács termében kitűzött. Miről a szőlőbirtokosságot azzal van szerencsém értesíteni, hogy a hegyi szabályzat rendelkezéséhez képest a közgyűlésnek már megállapított tárgysorozata tekintet nélkül a jelenlevők számára érdemileg el fog intézteni. Kelt Nagyváradon, 1896. évi május hó 3-án. Elnöki megbízásból: Bordé F. választmányi jegyző.

Előnyös törlesztési kölcsönök. Legfőbb segítség a mai súlyos gazdasági viszonyok közt az **előnyös törlesztési kölcsön**, mely módot ad a birtokosoknak hasznos beruházásokra és nagyobb termelésre, terhein pedig könnyít az által, hogy lehetővé teszi a súlyos adósságok apró törlesztését hosszú idő tartamán.

Társulatoknak, községeknek, városoknak ép oly nagy segítség az **előnyös törlesztési kölcsön** mint egyeseknek. Előnyös kölcsön eszközket ad mindenféle jó czélokra, a teherviselést pedig megkönnyíti az apró részletekben való törlesztéssel.

A **legelőnyösebb törlesztési kölcsönöket** kieszakozli a **leggyorsabb** uton minden előleges költség nélkül az országszerte ismeretes »Ingatlan-és Jelzálog Forgalmi-Intézet«. Budapest, váci-körút 39. a mely az ország legelőkelőbb birtokosainak és községeinek **előnyös törlesztési kölcsönöket** eszközölt ki még oly esetekben is, mikor az illetők más helyeken nem tudtak jó törlesztési kölcsönökhöz jutni, a miről számos elismerés és kitüntetés tanuskodik.

Nem szükséges egyéb csak az, hogy a birtokosok vagy községek a jelzálogul lekötendő birtokokról a **hiteles teleknyvi kivonatot és kataszteri birtokívet** elküldjék az »Ingatlan és Jelzálog-Forgalmi-Intézet«-nek; aztán minden egyebet elvégez a leggyorsabban a felek megterhelése nélkül.

Minthogy az idő már kitavaszkodott és a birtokbecslések folyamatban vannak, czélszerű minél előbb felküldeni a teleknyvi kivonatot és kataszteri birtokívet, hogy haladéktalanul intézkedhessék a törlesztési kölcsön ügyeiben.

Terménytőzsde.

Budapest, május. 15.

B u z a tavaszra, bácskai	6.—
» tavaszra, északi	6.—
» szeptember-októberre, bácskai	0g8
» szept.-okt.-re északi	0g8

R o z s tavaszra, bácskai	0.—
R o z s tavaszra, északi	—0.
T e n g e r i junius-juliusra, bácskai	150.
» jun.-jul.-ra, északi	—2.
R e p c z e augusztus-szeptemberre, bácskai	—0.5
» aug.-szept.re, északi	110.0

Bécs, május 15.

B u z a tiszai	7.40—7.80
» bántási	7.20—7.70
» bácskai	7.25—7.55
» szokványáru őszre	7.11—7.13
B u z a szokványáru tavaszra	7.12—7.14
R o z s tiszavidéki	7.85—7.00
» szokványáru őszre	6.54—6.56
» szokványáru tavaszra	6.18—6.20
T e n g e r i magyar	5.70—6.00
Z a b, magyar kereskedelmi	4.45—4.85

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1896. május 15.

Magyar aranyjárdék 4%	122.25
Magyar koronajárdék	99.—
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4 1/2%	124.50
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 1/2%	101.50
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	121.25
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	97.80
Italmérési jog megváltási kötvény	100.10
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	97.—
Magyar nyeresémi sorsjegy-kölcsön	137.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	138.50
Osztrák járdék papírban	101.—
Osztrák járdék ezüstben	101.—
Osztrák járdék aranyban	122.50
Osztrák korona járdék	101.—
1860. osztrák államsorsjegyek	145.50
Osztrák magyar bankrészvény	948.—
Magyar hitelbank részvény	387.50
Osztrák hitelintézeti részvény	354.—
Osztrák-magyar államvasúti részvény	350.75
20 frankos arany (Napoleonador)	9.53
Német birodalmi márka	58.90
London vista	120.35
Páris vista	47.80
20 márkás arany	11.78

Közönség köre.

Köszönet nyilvánítás.

Az elmúlt hetekben az elaggott iparosok alapjára a következő jótékony adományok folytak be: Müller Salamon urtól 50 forint, Mayer Sándor ur által a néhai özvegy Karaguj Sándorné végrendeleti hagyományából 50 forint, anyagokban is teljesített munkák értékében adakoztak Gődény Sándor asztalos mester ur 30 forint, Lusztig János és Friedman Mór szobafestő uraktól 25 forint.

Fogadják a szíves adakozók e helyen hálas köszönetemet a jótékony bizottság nevében.

Nagyvárad, 1896. május 15.

Bertsey György,
elnök.

Szerkesztői üzenet.

T. P. kisasszonynak. Helyben. Biz ez versnek nem vers, hanem kétségkívül m u l a t s á g o s egy dolog. Ime itt közöljük:

A halál ő nagysága.

Téli napon bent voltam a szobában.
S gondolkozva néztem ki a zord tájra.
Oly kietlen volt a vidék határa.
Még az éltető nap sem süttött rája.
Ugy álltak a fák lombtalan levél nélkül.
Mint az elhagyatott bus kebel remény nélkül.
A mint egy ideig az ablaknál kinéztem.
Gondolatoktól fáradtan leültem.
És alig, hogy már egy kicsit pihentem.
Kün az ajtón kopogtatni véltem.
Tessék! mondtam.
S mlre fölneztem már előttem áll a.
Halál ő nagysága csontváz alakjában.
Leheletétől, mint éjszaki szélről.
Zuzmarázos lett minden köröskörül.
Csontja zörgött, s intett, hogy kövessem.
És én szépen utána mentem.
Bejártuk mi a másvilágot ketten.
S megmutatott pontosan mindent nekem.
Soká oda voltunk, s én meg is éheztem.
Csontváz nagyságától ennivalót kértem.
Nem kértem, hol vette?
Csakhogy volt nála.
Borral s marczaifánkkal megkinála.
Miután a tulvilágon,
Már mindent megnéztem.
Csontváz nagyságától bucsut vettem.

És aztán sietve haza mentem.
E versekből a tanulság az legyen.
Hogy mindenki Istennek éljen.
És ha majd a halál eljön.
S éltünk végső órája.
Tárva legyen előttünk
A menyországnak kapuja.
Ámen.

Vitatkozónak. Önök azt kérdezik tőlünk:

»Lehetséges-e egy férfi és nő között barátság, szerelem nélkül?« Hogyne, ha a férfi igen öreg és a nő fiatal vagy megfordítva, vagy ha egyikük sincsen túl még a 15-ik éven, vagy a hatvanon már mindketten túl vannak. Különben nagyon sokan vannak, a kik már láttak férfi és nő között barátságot szerelem nélkül, de nagyon valószínű, hogy amikor nem látták azt a két jóbarát férfi és nőt, közöttük a barátságot egészen más érzelme váltotta fel. Mert a kutya és a macska közmondásos barátságában, a tűz és víz barátságos összeközlésében jobban lehet bízni, mint egy eléggé csinos nő és nem feltűnően rut fiatal ember barátságában, ha magukra vannak hagyva. Különben minden érzelmet lehet analizálni és még az örült-ség legsajátságosabb rákfajait is lehet lélektanilag ki-magyarázni, csak a szerelmet nem. S az nagyon természetes, mert a szerelem egy rendkívül sok elemből összetett érzés és ezeknek az elemeknek a kombinációja oly sokféle, hogy nincs két ember, akiben a szerelemnek összes elemei ugyanazon arányok szerint csoportosulva volnának találhatók. Tehát természetes, hogy minden szerelem egyéni; embere válogatja, hogy kinél hol kezdődik a szerelem. Önöknek pedig ajánljuk, hogy ne foglalkozzanak ennek a »vitás« kérdésnek az eldöntésével. Egy férfinak soh' sincs szüksége egy nőbarátságára. S ha még is van szüksége rá, keressen egy ideált, szeressen bele és vegye el. A nőnek pedig férfi barátira még kevésbé van szüksége, legfeljebb apára vagy férjre. Különben lássák: minek kényszerítenek bennünket arra, hogy csupa udvariasságból ilyen kérdések fejtegetésére vesztegessük időnket mikor erről bizonyára önöknek is meg van a saját külön véleményük s a barátság és szerelem tisztán érzelmi dolgok lévén, sorsukra tanácsadás, vagy magyaráztatás tehát o k o s k o d á s úgy sem lehet semmi befolyással.

Ingyenes előadás a nagyváradi tanuló ifjuság számára!!

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Szombaton, 1896. május 16-án
a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével

Álmos és Árpád.

Történelmi színmű.

Kezdeté 3 órakor, vége 5 után.

Szombaton, 1896. május 16-án,

h a r m a d s z o r:

Goldstein Számi,

az új honpolgár.

Eredeti énekes bohózat 3 felvonásban. Irta: Kövessy A.

Holnap, vasárnap, 1896 május 17-én béreltfolymban
e l ő s z ő r:

T é l e n.

Népszínmű 3 felvonásban.

Felelős szerkesztő: SZABÓ LÁSZLÓ.

K á v é h á z
bérbeadandó.

A Rimanóczy-fürdő és szállodában
levő volt Walter-féle

kávéház-helyiség

azonnal bérbeadandó.

125 2—4

Rimanóczy Kálmán.

— EGYHAZI NYOMTATVANYOK. —

Szent László-könyvnyomda részvénytársaság

Telefon összeköttetés.

Nagyvárad, Apáczá-utca 3. sz.

Telefon összeköttetés.

A nagyérdemű közönség, szíves tudomására hozzuk, hogy **könyvnyomdánk** mellé

PAPIRRAKTÁRT

rendeztünk be ahol *bármily mennyiségben* mindennemű

↳ IRODASZEREK ↳

beszerezhetők.

Raktáron tartunk: Mindenféle *irodai papirokat, levélborítékokat, koczkás és sima üzleti levélpapirokat, csinos és különféle dobozokban levélpapirokat, csomagoló papirokat, csipkézett színes papirokat, rajzpapirokat iskolák és (Walthman-féle) mérnökök részére fényezett (pausa) vásznat Csinos névjegyek nagy választékban, bálai meghívók, tánczrendek, eljegyzési, menu-kártyák, gyászjelentések, továbbá iskolák részére irkák, gyakorlat-füzetek, rajztömbök, noteszek, imakönyvekbe szent-képe stb stb*

Kitünő minőségű

alluminium-, aczél- és bronz-tollakat.

Tollszárazakat.

I r o n t.

Itatóspapírt és porzót.

Tentát és tentatartót.

Ez alkalommal van szerencsénk tisztelettel felhívni a nagyérdemű közönség figyelmét kitünően felszerelt

KÖNYVNYOMDÁNKRA,

ahol mindennemű nyomtatványok: u. m. hírlapok, művek, oklevelek, részvények, sorsjegyek, továbbá takarékpénztári, ügyvédi, közjegyzői és kereskedői nyomtatványok olesón és pontosan elkészítetnek. Színes kivitelben üzleti-kártyák, számlák és körlevelek.

Kivánatra mintákkal és árjegyzékkel (vidékre is bérmentve) szolgálunk.

Levélpapíros dobozokban 30 krtól 1 fnt 50 krig.